

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ
PROGRAM TASLAGININ ANA ÇİZGİLERİ

Bölüm I : Emekçi halkımızın partisi olan Türkiye İşçi Parti-
sinin yurttışa getirecekleri:

Yüzyıllardır süregelen Halkın yoksulluğu ancak halkın ikti-
dara geçip gerekli reformları gerçekleştirmesi sonunda ortadan
kalkacaktır. Bunun için emekçilerin hızla teşkilatlanarak bağımsız
bir politik kuvvet haline gelmeleri gerektir. T.İ.P. bu tarihsel
görevi görecektir. Tarihimizde aşağıdan yukarı kurulmuş ilk parti
Türkiye İşçi Partisidir.

Kişi olarak her birimizin insanca yaşama şartlarına kavuşması,
toplum olarak ileri bir ülke haline gelmemize; ileri bir ülke haline
gelmemiz de kişi olarak her birimizin inan ve şevkle çalışmamıza,
daha verimli olmamıza bağlıdır, özellikle geri kalmış toplumlarda
ekonomik ve sosyal ilerlemenin, bağımsızlık içinde kalkınmanın temel
sermayesi Emek'tir; emekçi halkın inanlı ve şevkli çabasıdır. Ger-
çektek de, yaptığı işin kendisine ait olduğunu bilmekten gelen,
halkın bu şevkli çabası sağlanmadıkça, ekonomik ve sosyal ilerleme,
bağımsızlık içinde kalkınma gerçekleştirilemez. Hiç değilse sonsuz
zorluklarla karşılaşılır; her adım, bu adımla orantılı olmayan
ölçüsüz fedâkârlıklar, halkın sonsuz ıdıraplarıyla ödemek gerekir.

Bundan dolayı T.İ.P. kurtuluş yolunun emekçi halk yığınlarından
geçtiğine inanmaktadır. Kurtuluş yolunu yurt işlerinde söz ve karar
sahibi olan emekçi halk kendi eliyle çizecektir.

Türkiye İşçi Partisi toplumcu aydınların iş ve kader birliği
ettiği Türk İşçi sınıfının ve onun bilimsel ve demokratik öncülüğü
etrafında toplanmış bütün emekçi sınıf ve zümrelerin (işçilerin,
argatların, yoksul köylülerin, zanaatkârların, küçük esnafın, aylıklı
ve ücretlilerin, dar gelirli serbest meslek sahiplerinin, Atatürkçü
devrimci gençliğin, toplumcu aydınların, kısacası bütün emekçilerin
ve emekten yana olan herkesin) kanun yolundan iktidara yürüyen poli-
tik teşkilâtıdır.

T.İ.P. , yurt ve dünya olaylarını Türk işçi sınıfı ve emekçi
halk yığınları açısından değerlendirir; onların menfaatlarını sa-
vunur; hak ve hürriyetlerinin gerçekleştirilmesi için mücadele eder.

Ulusun büyük çoğunluğunu meydana getiren emekçi halk yığınları,
bütün zenginliklerin, bütün değerlerin gerçek yaratıcısı, sosyal
gelişmenin biricik itici kuvvetidir. Üstelik bu işin ağır yükünü
de onlar taşırlar. Bundan dolayı emekçi halk yığınlarının hak, hür-
riyet ve menfaatları için mücadele etmek , aslında Türk ulusunun
bütününün hakları , hürriyetleri ve yüksek menfaatları için mücade-
le etmektir.

T.İ.P., ırk, din, mezhep, deri rengi, kadın-erkek ayrımı

gözetmeden ve hangi sınıftan gelirse gelsin, parti program ve tüzüğünü benimsemiş, emekten yana olan bütün yurttaşlara saflarını açık tutar.

Türkiye İşçi Partisi yurttaşlara neler vaadediyor

1- Bir numaralı yurttaş olmak. (Bugüne kadar adına konuşulan, fakat sorumluluk yerlerinden daima uzak tutulan, işçi, köylü, zanaatkâr, memur, ücretli yurttaşlar, kısacası bütün yükü taşıyıp ta, işlerin yürütümünde söz sahibi olmıyan emekçi yurttaşlarımız gerçekten yurttaşlık haysiyetine kavuşacaktır. T.İ.P. saflarında örgütlenerek bağımsız bir kuvvet haline gelen emekçinhalkımız, kendi kehdisine, yani kendi öz partisine vereceği oylarla iktidara gelince, B.M.M.nden çeşitli iş yeri birimlerine kadar, bütün sosyal alanlarda ve her türlü sosyal faaliyetlerde doğrudan doğruya söz ve karar sahibi olacak; işleri kendi eliyle yürütüp doğrudan doğruya kendisi denetliyecektir. T.İ.P. nin bu bakımdan taşıdığı özellik açıklanacaktır.)

2- T.İ.P. nin yurttaşa genel olarak getireceği şeyler: İnsan Hakları, ekonomik ve sosyal haklar her gün uygulanan kuraflar haline getirilecektir. Anayasa eksiksiz, tastamam uygulanacaktır, sosyal adalet, sosyal güvenlik hayatımızda gerçekten yararlandığımız çeşitli müesseseler biçiminde gerçekleştirilecektir. (Misâller)

3- T.İ.P. nin toplumsal sınıf ve zümreler açısından yurttaşlara somut olarak sağlayacakları: (Burada belirli bir sınıf veya zümreye mensup yurttaşın sıkıntıları somut olarak tespit edilecek ve T.İ.P. nin bunlara karşı düşündüğü tedbirler, vaatler belirtilecektir. İşçilere, ırgatlara, yoksul köylülere, memurlara, esnafa, küçük sanat sahiplerine vb.) (bu arada sanayici ve tüccar gibi emekten yana olmıyanlara bile vaadedilenler somut olarak belirtilecektir.)

Bölüm II : Türkiye'nin ekonomik, sosyal, politik yapısı.

Türkiye adam başına düşen millî gelirin en düşük olduğu ülkelerden biridir: (1.469 TL.) . Tarım kesiminde çalışan nüfusun geliri daha da düşüktür: (950 TL.) .Beri yandan 30.000.000 civarında olan nüfusumuz büyük bir hızla artmaktadır; artış hızı % 3'tür, bu, yılda 8-9 yüzbinlik bir artış demektir, sırf artan nüfusu doyurmak için tarımda üretimin % 3 artması gerek. Oysa hububat üretiminde hektar başına verim 1938'den bu yana hemen hiç artmamıştır. Önümüzdeki yıllarda tarım kesimindeki aktif nüfusun sabit kalacağı varsayılrsa bile, şehirlerde her yıl dört yüz bir kişiye yeni iş sahaları açmak gerekecektir. Bu tarım dışı (istihdamın) yılda % 14 artması demektir. Oysa geçen yıllarda tarım dışı istihdam ortalama olarak yılda 100 bin kişi, yani % 3,5 artmıştır.

Nüfusu hızla artan bir ülkede ekonominin daha hızla gelişmesi şarttır. On beş yıllık kalkınma plânının hedeflerine ulaşabileceği

ve % 7 kalkınma hızı sağlanabileceği varsayılsa bile, bugünkü buhranlı durumun ana meselelerinden hiç biri (nüfus artışı ile istihdam arasındaki dengesizlik, yani işsizlik; ve dış ödemeler açığının kapatılması) bir çözüme kavuşmayacaktır.

Bundan dolayı bugünkü temel yapının mutlaka değiştirilmesi, Türkiyemizin hızla gelişmesini sağlayabilecek yepyeni bir yolun tutulması şarttır. Ancak kurtuluş yolunun yanlışsız çizilmesi için, daha önce toplumumuzun bu günkü ekonomik, sosyal ve politik yapısının ne olduğunu bilimsel bir gözle incelemek, durumun ne olduğunu iyice bilmek gerektir.

Durum çeşitli açılardan tesbit edilebilir. Fakat bilimsel tahlil çeşitli durumların aslında birbirine bağlı ve karşılıklı olarak birbirilerini etkilediklerini meydana koymaktadır. Bilimsel bir inceleme her durumun hem (neden), hem (sonuç) olduğunu, fakat son bir tahlil ile ekonominin, bütün öteki durumları belirlediğini göstermektedir. Zaten bu noktayı bugün artık kimse redetmiyor. Bundan dolayı durum tesbitine üretici kuvvetlerden başlayacağız. Yani Türkiyede kullanılan üretim araçlarının teknik seviyesini, üretim tekniğini, emekçilerin maharet ve verim derecelerini bilim açısından mukayeseli olarak açıklayacağız.

1- Türkiyenin maddî temel yapısı:

a- Tabii zenginlikler; yer altı ve yer üstü servetleri; coğrafi durum; iklim, nüfus, nüfus artışı, nüfus hareketleri, işsizlik.

b- Üretim araçları; üretim tekniği; insan faktörü bakımlarında (üretim kuvvetleri):

aa- Tarımdaki durum: toprağın niteliği, işlenen topraklar, toprak rezervi, kullanılan üretim araçları, üretim tekniği, sulama, gübreleme, böceklerle savaş gibi işlerde durum, insan faktörü, mukayeseli verim derecesi, gelişme imkânları... (Kenan bey)

bb- Endüstride durum: (Küçük endüstri ve el sanatları da bu bölümde incelenecektir). Temel endüstriler bakımından durum; donatım malı üreten endüstrilerle, tüketim malı üreten endüstrilerin kullandıkları muharrik kuvvet, ham ve ilk madde, çalıştırdıkları işçi ve yaratılan değer bakımlarından mukayeseli durumları; sürekli ve süreksiz çalışan endüstri kolları; küçük, orta ve büyük işletmeler; herbirinin donatım seviyesi; insan faktörü, kara-işçi, kalifiye işçi; mukayeseli verim dereceleri; gelişme imkânları...

cc- Enerji endüstrisi ile ulaştırma ve taşıma endüstrilerinde durum...

dd- Madencilikte durum...

ee- Üretim faaliyetlerine yardımcı olan kesimlerde (hizmetler) durum...

2- Türkiyenin sosyal yapısı:

Bu bölümde üretim faaliyetlerinden doğan ilişkiler, özellikle

sınıf ilişkilerinin temelini kuran mülkiyet ilişkileri incelenecek. Üretim faaliyetlerinden doğan ilişkiler, genellikle üretim araçlarının özel mülkiyeti esasına dayanmaktadır. Hacım bakımından önemli olan kamu sektörü de sonunda hâkim sınıflar yararına işleyen bir devlet kapitalizmidir.

Durumu bu açıdan tesbit edelim:

a- Köylerde: Toprağın ve öteki üretim araçlarının mülkiyet bakımından köylü aileleri arasında bölünüşü; çalışma biçimleri: (kendi toprağında çalışanlar, ırgatlık, marabacılık, yarıcılık, ortakçılık, kiracılık); ödeme biçimleri; büyük işletmecilik (derebeylik kalıntısı işletmecilik, kapitalist işletmecilik). Derebeylik kalıntısı bir düzen (bundan ne anlaşıldığı açıklanılacak).

b- Şehir ve kasabalarda: Ticaret burjuazisi hâkim sınıf durumundadır, ticaret burjuazisinin aracı karakteri. Toprak ağaları ile ve yabancı sermaye çevreleri ile dayanışması, endüstri burjuazisinin bunların karşısındaki durumu, kamu sektörü (Devlet kapitalizmi) (Aile şirketleri).

Türk işçi sınıfı: 1946'dan bu yana nicelik ve nitelik bakımından gelişme derecesi, mesleki bakımdan teşkilatlanma derecesi; temel işçi hakları bakımından sendika hareketinin işçi sınıfımıza kazandırdıkları (bunların geçen zaman ve harcanan emeklere göre pek önemli şeyler olmadığı belirtilecektir); işçi sınıfının milli gelirimizdeki payı ve vergi yükü (işverenler sınıfı ile mukayeseli olarak); genel sömürme haddi: (taux d'exploitation).

Orta sınıflar'ın istikrarsız durumları, genellikle yoksullaşmaları, bazı el sanatlarının ölümü veya ölmeğe yüz tutması sonucunda işçileşmenin doğurduğu sosyal sarsıntılar. (yoksullaşma?)

Sonuç: Türkiyenin ekonomik ve sosyal yapısı, derebeylik kalıntısı ilişkiler üzerine aşılanmış bağımlı bir ticaret kapitalizmi olarak tanımlanır. Toplumun bu yapısı, ekonomik ve sosyal ilerlemeği engellemektedir. Türkiyenin çözümlenmek zorunda olduğu mesele, hem hızlı nüfus artışının doğurduğu işsizlik, besleme, iskân gibi meseleleri çözümlenmek mümkün kılacak olan, hem dış ödeme açığını kapatacak olan, hem de ileri toplumlarla aramızdaki uçurumun hızla dolmasını temin edecek seviyede olan bir ekonomik gelişme kaydetmektir. Bunun ise en başta bir yatırım işi olduğu ortadadır. Yatırımların da, ulusal ekonomimizin ağırlık noktasına, geri kalmış bir tarım üretiminden endüstri üretimine kaydıracak yönde olması gerektir. Oysa, borç ve bizi daha bağımlı hale getiren ve toplumun bu günkü gerici ve tutucu yapısını besleyen dış yardımlarla bu amaca ulaşılamaz. Hele beklenen hamleyi halk yığınlarının şevkli çabasıyla bu yoldan yapmak hiç mümkün değildir. Berî yandan halka karşı sosyal ve ekonomik kuvvetlerin yatırım için halktan fedakârlıklar ko-partarak tasarruf sağlaması düşünülemez.

Türkiye bugünkü ekonomik ve sosyal yapısı ile, az gelişmiş veya geri kalmış ülkelerin tipik bir örneğidir. Az gelişmiş veya geri kalmış ülkelerin en geniş tanımı: (üretici kuvvetleri çağdaş seviyede gelişmemiş toplumlar), biçiminde yapılmaktadır. Bu durum, Türkiye'de derebeylik kalıntısı ekonomik ve sosyal şartlara, gelişmemiş, aracı ticaret safhasında kalmış, bir kapitalizmin aşılması ve yarı-derebeylik, yarı-kapitalist bir düzenin doğması biçimini almıştır.

3- Türkiye'nin politik yapısı:

Türkiyenin politik yapısı sosyal ve ekonomik yapıyı yansıtmaktadır. 1946'dan bu yana uygulanan çok partili demokrasi rejimi, aslında emekçi halk yığınlarının bağımsız bir politik kuvvet meydana getirmelerini türlü yollardan önleyen ve toprak ağaları ile şehirli burjuazinin egemenliğini sürdüren bir politik düzendir. Batı anlamında bir demokrasinin var sayılması için, sermayeyi temsil eden toplum kuvvetleri karşısında, emeği temsil eden kuvvetlerin de kanun himayesinde yaşamaları, teşkilâtlanmaları ve böylece toplumda bir sosyal-politik dengenin kurulması şarttır.

a- Hâkim sınıfların devlet ve hükümet anlayışı: Vesayet rejimi. 1946-50 dönemi; tek partili vesayet rejiminden, çok partili vesayet rejimine geçiş. 1950-60 dönemi; halin oyu ile, halka karşı iktidar. 27 Mayıs 1960'tan bu yana: İşçi sınıfının politik bilincin eşğine gelişi ve emekçi halk yığınlarının uyanışı. Türkiye İşçi Partisinin kuruluşu. Bu kuruluşun tarihî önemi. Emekçi halk yığınlarının gitgide ağır basması.

b- Hâkim sınıfların Anayasa karşısındaki tutumları:

Anayasanın getirdikleri: İnsan ve yurttaş anlayışı; ekonomik ve sosyal haklar; sosyal adalet; sosyal güvenlik; Devletin Emeği, emekçileri korumakla görevli oluşu; Sosyal Devlet), Hâkim sınıflar Anayasaya karşıdır: Anayasaya aykırı kanunlar yürürlükten kaldırılmak istenmiyor. Anayasa: ~~aykırı kanunlar~~ statükoyu korumak ve sürdürmek için bir araç olarak kullanılmağa çalışılıyor. (en dar anlamda, yani yalnız hakim sınıfların yararına işleyen bir siyasi demokrasi).

c- Çok partili rejim sosyal sınıfların temsili esasına dayanır:

Anayasamızın gerçekten uygulanması T.İ.P.nin varlığını zorunlu kılar. Çünkü anayasada yazılı temel haklar, sosyal ve ekonomik haklar, ancak böyle bir partinin etkin varlığı halinde kâğıt üzerinde formüller olmaktan kurtulup, emekçi yurttaşın yararlandığı gerçek kurullar, uygulanan kanunlar biçimini alır. Sosyal sınıflar arasında bir denge rejimi demek olan Batı anlamında Demokrasi, hakim sınıfların sözde savunur gördükleri Batı Demokrasisi, ancak bu takdirde boş bir söz olmaktan çıkar.

Türkiye İşçi Partisi Anayasayı neden savunuyor? Bu, Anayasanın eksiksiz ve kusursuz olduğu anlamına gelmez; fakat 1961 Anayasası

günün şartları içinde yapılabileceklerin iyilerindedir ve tarihizmizde ileri bir adım teşkil eder.

ç- Hakim sınıfların politik parti anlayışı samimi değildir ve halk yığınlarını aldatıcı ve şaşırtıcı mahiyettedir: Esas bakımından politik partiler toplumsal sınıfları temsil ederler. Buradan dolayı esas bakımından Sermayenin menfaatlerini temsil eden partilerin bağımsız bir kişiliği; Emekçi temsil eden partilerin de bağımsız bir kişiliği olmak gerekir. T.İ.P. dışındaki bütün partiler büyük büyük toprak sahiplerinin, aracı burjuazinin menfaatlerini temsil ettikleri halde, (milli gelirden daima aslan payını bütün sınıflara vermişlerdir) gerçek kişiliklerini gizlemişler, milletin tümünün menfaatlerini ~~temsil ettikleri halde~~ savunduklarını ileri sürmüşlerdir. T.İ.P. ise, işçi sınıfının, emekçi halk sınıf ve zümrelerinin, kısacası emeği ile yaşayan, emeği ile milli gelire değer katan bütün yurttaşların partisi olduğunu açıklamaktadır. Ve bu niteliği ile Türk ulusunun en yüksek menfaatlerini temsil etmektedir.

d- Hakim sınıfların işçi sınıfı ve emekçi halk yığınları karşısındaki tutumu: Hakim sınıflar, çok partili rejime geçildiği günden beri, işçi sınıfının ve emekçi halk yığınlarının bağımsız bir politik kuvvet kurmasına engel olmuşlardır, (faşist kanunlar); meslek teşekkülleri, sendikalar kurulmasına bile istemiyerek boyun eğmişlerdir. Bugün, hâlâ sermayenin dümen suyunda bir sendikacılık anlayışı savunmaktadırlar.

aa- Hakim sınıfların getirdiği sendikalar kanunu, toplu sözleşme, grev ve lokavt kanunu Anayasaya aykırıdır.

bb- Hakim sınıfların işsizlik karşısındaki tutumu: (%7 kalkınma hızının gerçekleşeceği varsayılsa bile, ki varsayılamaz, onbeş yıl sonra yine büyük bir işsiz yığını bulunacaktır.) İşçi ihraç bir mirasyedi tedbiridir.

cc- Hakim sınıfların ücret-fiat ayarlaması, emekçi yığınlarının insanca yaşama şartlarına kavuşturulması, geçekondular, halk sağlığı, halk eğitimi, halk kültürü gibi temel konulardaki olumsuz tutumu.

çç- Hâkim sınıfların, köyün kalkındırılması, toprak reformu, köy eğitimi (köy enstitüleri), köyde açık ve gizli işsizlik, ormanların korunması, toprakların canlandırılması, erozyonla, böceklerle savaş gibi konulardaki olumsuz tutumu.

dd- Hâkim sınıfların, memurlar, özellikle küçük memurlar ve çeşit çeşit ücretlilerin ekonomik ve sosyal durumlarını iyileştirmek, bu yurttaş zümresine hayata ve yarına güvenle bakması için gerekli tedbirleri almak konusundaki olumsuz tutumu (memur maaşları ve emeklilerin peşişan durumu).

ee- Küçük müteşebbisin, küçük esnaf ve zenaatkârın çözüm

bekleyen meseleleri karşısında, hakim sınıfların olumsuz tutumu, (kredi, ham madde, ürünleri değerlendirilmesi meselesi).

e- Hakim sınıfların ekonomik ve sosyal kalkınma konularındaki olumsuz tutumu: Hakim sınıflar Türkiyenin geri kalmasının başlıca nedenlerine ilişkin, Türkiyeyi kalkındırmak, ilerletmek ham hayali peşindedirler; tıpkı Demokrasi konusunda olduğu gibi, ekonomik ve sosyal kalkınma ve ilerleme konusunda da hakim sınıflar statükocudur: Toprak ağalığı sistemi, kapkaççı vurgunculuk sistemi, dışarıya karşı bağımlı aracı tüccarlık sistemi korunarak kalkınmak isteniyor. Oysa bu sistemler toplumun can damarlarını ellerinde bulundurdukça Türkiyenin gittikçe geri ve bağımlı bir ülke olası mukadderdir.

aa- Planlı kalkınma: Ekonomik ve sosyal yapıyı değiştirecek köklü dönüşümler yapılmadan ve sosyal adalet sağlanmadan, yani külfeti emekçi halka yükletilerek, nimetleri hakim sınıflara dağıtmak amacıyla, milli gelirin artırılması için tavsiyeler programıdır. (planı hazırlayan ekibin protesto mahiyetindeki istifası)

bb- Karma ekonomi: Özel sektör yararına işleyen bir devletçilikle özel sektörün ortaklığı biçiminde yürütülmektedir. Anayasanın gerekli kıldığı karma ekonomi, Devlete ekonomik ve sosyal ödevlerini gerçekleştirecek malî gücü sağlamayı amaç bilen, yani Emekten yana bir kamu sektörünün ağır bastığı bir ortaklıktır. (İktisadi Devlet teşekküllerinin reorganizasyonu meselesi).

cc- Hakim sınıfların endüstrileşme anlayışları: Hakim sınıflar endüstrileşmeğil ulusal bağımsızlığın şartı olarak görmüyorlar onlar için endüstrileşme, tüketim malları üretmek ve bunları kârla satmak amacıyla girişilen bir teşebbüstür. Harcıalem tüketim malları üretmek için kurulacak endüstrileri donatacak ağır endüstri kolları ise, külfeti halka yüklettirilerek Devlet eliyle kurulmalıdır. Verimle işler işlemez bunlar da özel sektöre devredilmelidir, (Ereğli Demir-Çelik tesisleri statüsü). (Hakim sınıfların bu kısır ve ters endüstrileşme anlayışı 5 yıllık plandaki rakamlar ve yatırımların yönü incelenerek belirtilecektir.) (amortisman kısalığı)

çç- Petrol endüstrisindeki milli menfaatlere aykırı durum ve tutum;

dd- Hakim sınıfların tarım politikası: Derebeylik kalıntısı üretim sistemini tasfiye etmemek, ya da derebeylik sisiteminden kapitalist işletmeciliğe geçmek çabaları. İktidar toprak ağalığı diye bir şey olmadığını ileri sürer ve toprak reformu 100 yalda ancak tamamlanabilecek kadastro işlerinin sonuna bağlanır. Bu alanda da hakim sınıflar statükocudur.

ee- Hakim sınıfların ekonomik ve sosyal kalkınmanın finansmanındaki olumsuz tutumu: Kalkınmanın yükü emekçi halka yükletilmeye başlanıyor. Vergi adaletsizliği. Özel sektör yatırım yapmağa zorlanıyor. Dış finansman: Türkiye'nin yeni bir (düyün-u umumiye) bağlanması tehlikeyi beliriyor. Konsoyosyon ve ileri sürülen ağır şartlar. Yabancı sermayeye tanınan imtiyazlar (teşvik kanunu incelenecek).

ff- 1947'den beri Türkiye'ye yapılan dış yardımların tahliki: Ekonomik bakımdan, politik bakımdan. Sonuç: Türkiye daha bağımlı bir ülke oldu.

gg- Ortak pazara katılma kararı: Ortak pazar endüstrileşmiş ileri toplumlar ölçüsünde kurulmuştur. Karteller arası bir hükümruk birliği ve ortak, serbest bir pazar kurulmuştur. Kısa bir süre için Türkiye'ye hemen ufak tefek krediler sağlasa da, uzun vadeli olarak ekonomimiz için ağır bir yük teşkil etmektedir. Ortak pazar politikası, Türkiye'nin kalkınma hızını kesecek, Türk ekonomisinin bugünkü tutucu ve gerici ahenksizliği ve bağımsızlığı artmış olacaktır, sonuç olarak da bu günkü tutucu ve gerici sınıfların egemenliğini katmerleştirecektir.

f- Hakim sınıfların duygu, fikir ve kültür hayatımız üzerindeki tutucu ve gerici etkileri: İki yüzlü politika: sözle uygarlığa yönelmiş; bir yandan insan hak ve hürriyetlerine övgüler söylenir; uluslar arası anlaşmalara imzalar atılır; bir yandan da faşist İtalyadan aktarılmış türlü kanunlar yürürlükte tutulur; ilim, düşünce, söz, yazı ve benzeri hürriyetler daima zincir altında bulundurulur, (örnekler verilecektir).

Lâiklik ilkesi ve dinin politikaya alet edilişi: din ve mezhep ayrılıklarının sömürülmesi.

4- Çözüm yolu:

Yükarıdan beri yaptığımız objektif gözlem ve incelemeler, her işin, toplumumuzun maddi yapısında ve bu geri ekonomik temel üzerine **kurulmuş politik ve sosyal ilişkilerin, üretici halk kuvvetlerinin gelişmesine, Türkiye'nin ilerlemesine, hızla çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmasına kesinlikle engel oluşunda düğümlendiğini ortaya koymuştur. Şu halde kurtuluş yolu köklü dönüşümlerle toplumun temel yapısını değiştirmektedir. Toprak ağalığı sistemi; yabancılara aracılık eden kapkaççı ticaret sistemi; millet zararına bir avuç kimsenin hayasızca aşırı zenginleşmesine yol açan sorumsuz özel çıkarıcılık sistemi son bulmalıdır. Hiç kimseye düşmanlığımız yoktur. Kişi olarak toprak ağalarını da, aracı büyük spekülatör tüccarı da, yurttaş ve insan olarak kendimize yakın bulur, hatta olumlu bir ekonomik ve sosyal sistem içinde bu kimselerin ihtisasları yönünde yararlı sahalarda iş verilmek şartıyla, hem kendilerine, hem yurtlarına toplumlarına yararlı kimseler haline gelebileceklerini düşünürüz, (açılacak). Bundan dolayı çözümün her şeyden önce politik anlamda**

olduğuna, yani işçi sınıfının, emekçi halk yığınlarının, onları iş ve kader birliği eden toplumcu aydınların, Atatürkçü ilerici lerin, bütün zinde kuvvetlerin, tek bir politik kuvvet halinde demokratik yoldan iktidara gelmelerinin, meselelerimize çözüm bulma daha doğrusu bulunmuş çözüm biçimlerini gerçekleştirmek için şart olduğuna inanmaktayız.

T.İ.P. işçi sınıfını ve bütün emekçi halk yığınlarını hakları, hürriyetleri ve ödevleri konularında eğitip aydınlatmayı, toplumu, ilerici aydınların emekçi halk yığınları ile kaynaşmasına ortam hazırlamayı, ve böylece kurulacak aşağıdan yukarı geniş bir halk hareketi olarak demokratik yoldan iktidara gelmeği tarihsel bir ödev bilir. Türkiye için, yoksul emekçi halkımız için, namuslu aydınlarımız için, başka bir kurtuluş yolu yoktur. Çözüm yolu bundan dolayı politik mahiyettedir.

Bölüm III : Temel karakter ilkeler:

Türkiyenin ekonomik, sosyal ve politik yapısının bilim açısından incelenmesi, az gelişmiş, ya da geri kalmış bir toplum olduğumuzu ortaya koymuştur. Az gelişmiş toplumlar, üretici kuvvetleri çağdaş teknik seviyesinde gelişmemiş, ham maddeci tarımsal ekonomileri ekonomileri bağımlı olan toplumlardır. Aralarında derece farkları bulunmakla birlikte, geri kalmış toplumların ortak karakteristiği budur. Türkiyede bu karakteristik, derebeylik kalıntılı temel üzerine (tarım sektörü), aşılınmış gelişmemiş bir kapitalizm (ticaret kapitalizmi) biçimini almıştır. Yukarıda belirtildiği gibi Türkiyenin geri kalmışlıktan kurtuluşu, emekçi halkımızın insanca yaşama şartlarına kavuşması, üretici kuvvetleri hızla çağdaş seviyeye ulaştırmak (hızla endüstrileşmek), ve derebeylik kalıntısı temel üzerine aşılınmış aracı ticaret ekonomisinin tutucu ve geriletici etkilerinden sıyrılmayı zorunlu kılmaktadır. Türkiye, emekçi halkının iktidara gelmesi ile asıl anlamını kazanacak, kuvvâi milliyeye ruhundan esinlenen demokrasi, ve kapitalist olmayan bir ekonomi sistemi içinde, halkı dopdolu, özgür yaşayan ileri bir toplum haline gelecek; boyuna daha ileri giden, daha haklı, daha doğru, daha insanca yaşama şartlarına gerçekleştirecek olan daha ~~ileri~~ ileri bir toplum düzeninin temellerini kurmak imkânlarına böylece kavuşacaktır.

Türkiye İşçi Partisinin siyasi doktrini Milli Kuvvetler (kuvvâi milliyeci) demokrasisidir. Ekonomik ve sosyal doktrini de, emekçilerin yürütüp denetledikleri, Emekten yana, planlı bir devletçilik sistemidir. Toplumcu bir düzene geçiş safha safha gerçekleşecektir.

I- Milli Kuvvetler (kuvvaimilliyeci) Demokrasisi:

milli kuvvetler demokrasisi emekçi halk yığınlarının ve emek-

ten yana bütün kuvvetlerin halk yararına, halk eliyle işleyen demokratik iktidarıdır. Milli Kuvvetler Demokrasisi, derebeylik, tıstı toprak ağalığı ve yabancılara aracılık eden ticaret burjuvazisinin ve mütteliklerinin, demokratik rejimin kurulup işlemesi için destekleyen, halk yararına ekonomik kalkınmayı, sosyal ve kültürel ilerlemeyi frenleyen, sosyal adalet ve güvenliğe karşı koyan numaralı nüfus ve hakimiyetlerini önlemek amacını güder. Milli kuvvetler demokrasisi rejiminin yönetici, yürütücü ve itici gücünü kuran toplumsal aydınların, Atatürkçü devrimci gençliğin iş ve kader birliği ettiği işçi sınıfı ile emekçi halk yığınları ve müttelikleri, iktidara demokratik yoldan gelirler; insanın insan tarafından sömürülmesini esasen reddeden, temel hak ve hürriyetlere gönülden bağlı ve saygılı olarak iktidarda kalırlar ve seçimle iktidardan giderler. Milli Kuvvetler demokrasisi emekçi halkımızın insanca yaşama şartlarına kavuşması ve Türkiyenin ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda hızla kalkınması için gerekli politik ortamı kurar, "Kişinin hak ve hürriyetlerini, fert huzuru, sosyal adalet ve hukuk devleti ilkeleri ile bağdaşamayacak surette sınırlayan politik, ekonomik ve sosyal bütün engelleri kaldırır; insanın maddî manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlar", Milli Kuvvetler demokrasisi, emekçi halkın devlet ve idare işlerine bilfiil katıldığı, emekçilerin yurt işlerinde söz ve karar sahibi olmakla bir numaralı yurttaş haysiyetine kavuştuğu rejimin adıdır. Her türlü yabancı müdahalesine, gizli ya da açık her türlü emperyalizme kesinlikle karşı koyan Milli Kuvvetler demokrasisi ulusal varlığımızın, egemenliğimizin ve toprak bütünlüğümüzün biricik garantör koruyucusudur.

2- Emekçi halkın her kademedeki yürütümüne doğrudan doğruya katılıp denetlediği emekten yana planlı devletçilik sistemi: Yirminci yüzyılın ikinci yarısında kapitalizm ve özel teşebbüs yolu ile geri kalmış toplumlar ileri bir toplum haline gelemez. Türkiye tanzimattan beri bu yoldan ilerlemeyi denemiştir; başarısızlığı uğramıştır. Bugün ise Türkiye'nin kapitalizm yoluyla ve özel teşebbüse dayanarak kalkınma ilerlemesine artık hiç imkân yoktur, (kısaca nedenleri anlatılacak).

a- Türkiye için biricik kurtuluş yolu, emekçi halkın yürütümüne katıldığı, denetlediği, emekten yana planlı devletçilik sistemidir. Emekten yana planlı devletçilik, Millî Kuvvetler Demokrasisi rejiminin, ekonomik ve sosyal yönüdür. Demokratik yoldan iktidara gelen emekçiler, ekonomik, sosyal ve kültürel ilerlemede, devleti emekten yana itici, yönetici ve düzenleyici bir araç

olarak ullanırlar. Emekten yana plânlı devletçilik sistemi, toplum ve emekçi halkın durmadan artan ihtiyaçlarını gerek maddî gerek kültürel alanda karşılamak amacıyla işliyeş bir sistemdir. Üretici kuvvetler çağdaş teknik seviyesine Devlet eliyle hızla ulaştırılır; millî hasıla ve gelir büyük bir hızla arttırılır. Bu amaçla ulusal ekonomide kilit taşı olanlardan başlayarak ve ekonomik kalkınma ve sosyal ilerlemenin gerekli kıldığı bir sıra izlenerek, büyük üretim ve mübadele araçları devletleştirilir. Türkiye'de bunlar esasen ya devlet elindedir, ya devletin deneti altındadır ya da devletin ortaklığı ile işletilmektedir. Bundan dolayı Türkiye İşçi Partisi'nin iktidara gelmesi bu gün olduğu gibi özel sektör yararına değil, emekçi halk yararına çalışmalarını sağlayacaktır. Ayrıca üretici kuvvetlerin çağdaş teknik seviyede geliştirilmesi, hızlı bir endüstrileşme programının gerçekleştirilmesini zorunlu kıldığından, emekten yana plânlı devletçilik sistemi ağır endüstri temelinde dayandırılacaktır. Böylece henüz kurulmamış, ya da yeterli olmıyan endüstri kolları bir plân içinde Devlet eliyle kurulup işletilecektir. (Açılacak: yalnız temel endüstri değil).

b- Emekten yana plânlı devletçilik sistemi bu tarih döneminde karma bir ekonomiyi gerekli kılar; bütün ekonomik faaliyetleri devletin kendi üzerine almasında, emekçi halk için bir yarar yoktur. Toplumumuzun tarihî şartları, ulusal ekonominin kilit taşı olanlar dışındaki üretim ve mübadele araçlarının özel teşebbüsün işletmeciliğine bırakılmasını gerekli kılmaktadır. Şu kadar var ki bugünkü şartlar içinde kalkınma plânı özel sektör için tıpkı kamu sektörü için olduğu gibi zorunlu olacaktır. Plânın zorunluluğu demokratik plân anlayışına uygun düşen araçlarla sağlanacaktır. (Özel sektöre bırakılacak faaliyet kolları önceden açıklanacak ve bu alanda devletleştirme, özel sektörün menfaatlarını göz önünde tutan haklı ve demokratik öçküler içinde yapılacaktır.)

c- Emekten yana kalkınma plânı: Üretim kuvvetlerinin hızla ve ahenkli biçimde geliştirilmesi, toplumun kalkınıp ilerlemesi için ulusal ekonominin ve sosyal faaliyetlerin tümünün, belirli süreler için hazırlanmış bir genel kalkınma plânına göre yürütülmesini gerektirir. Ulusal hayatın, ekonomik ve sosyal faaliyetlerin kişisel çıkarlar mihveri çevresinde dönmesine, geniş halk yığınlarının her bakımdan gittikçe yoksullaşmasına göz yumulamaz. Toplumun ve emekçi yığınların durmadan artan maddî ve kültürel ihtiyaçlarının ahenkli bir biçimde hızla karşılanması, ekonomik faaliyetlerin, sosyal faaliyetlerin bir plân içinde bu amaca yöneltilmesiyle ancak mümkün olur. Demek ki, genel kalkınma plânının amacı ulusal üretimi

sürekli ve ahenkli biçimde, en ileri teknik temel üzerinde hızla geliştirecek, toplumu maddî ve kültürel bakımdan daima daha ileri götürmek ve emekçi halk yığınlarının boyuna artan maddî ve kültürel ihtiyaçlarını, hattâ bunların artmasını teşvik ederek karşılamaktır.

Genel kalkınma plânının gerek hazırlanmasında ,gerek uygulanmasında emekçiler aktif bir rol oynayacaklardır. Plân hedeflerinin, üretim hadlerinin tepiti gibi konularda emekçiler doğrudan doğruya söz sahibi olacaklardır.

T.İ.P.nin hazırlıyacağı genel kalkınma plânı, yatırımları ve emek gücünü, Türkiye'nin ağır endüstri temeli üzerinde hızla endüstrileşmesine, ve tarımın, yurdun beslenme ihtiyaçlarını, endüstrinin ilk madde ihtiyaçlarını karşılayacak, ayrıca endüstrileşmenin finansmanına yardımcı olacak seviyeye gelmesine gelmesine yöneltilecektir.

Plânlı kalkınmanın gerektirdiği finansman gücünün sağlanması için, ulusun bütün kaynakları seferber edilecektir. Emekçi halkımızın inanlı, gönülden ve şevkli çabası, hiç şüphesiz en değerli sermayemizdir. Bundan başka verimsiz harcamalarda yapılacak tasarruflar; iç borçlanmalar; gerekli şekilde kullanılmıyan özel sermayelerin toplumsal bakımdan verimli yatırımlara yöneltilmesi başlıca finansman kaynaklarımızdır. Bizi bağımlı hale düşürmek amacı gütmeyen dış yardım ya da borçlardan yararlanılabilir.

Kalkınma plânı ulusal ekonominin çeşitli kesimleri arasında ahenkli gelişmeyi sağlayacak bir oran kurar. Özellikle toplumun tüketim ihtiyaçlarıyla ulusal sermaye birikiminin ihtiyaçları arasında bir orantı bulunması şarttır, plân bunu sağlar. Bilindiği gibi, ulusal birikimin gelişen üretici kuvvetlerin tüketim ihtiyaçlarını, nüfusun artışından doğan ihtiyaçları ve genel olarak ulusal ekonominin ahenkli biçimde gelişmesini karşılayacak hacimde olması şarttır.

Emekten yana plânlı devletçilik sisteminde, ulusal ekonominin plâna göre, ahenkli ve orantılı biçimde hızla gelişeceği için ulusal hasıla ve gelir artacak, dolayısıyla ulusal ekonomiyi yöneten ve bunun sonucu olarak ulusal gelirden emeklerine göre pay alan emekçilerin alım gücü de hızla artacaktır. İşsizlik gibi, kapitalist rejime özgü âfetler tarihe karışacaktır.

ç- Emekten yana plânlı devletçilik sisteminde tarım: Ulusal ekonominin ağırlık notasının devlet eliyle tarımdan endüstriye (ağır endüstri) kaydırılması, tarımın hızla gelişmesi için gerekli maddî temel hazırlanmış olacaktır. Bu gelişme beri yandan derebeylik kalıntısı ilişkilerin önlenmesiyle hızla gerçekleşecektir. Tarım kesimi halkın beslenme ihtiyaçlarını, endüstrinin ham madde ihtiyaçlarını karşılar hale girecek ve tarımsal maddelerin ihracından sağlanacak gelir fazlasını endüstri yatırımlarının bir kısmını karşılayacaktır.

Tarım reformu ile tanımlanan herçça bir toprak reformu yapılarak bütün köylü aileleri insanca ~~yaşamalarını~~ yaşamalarını sağlayacak nitelik ve nicelikte toprağa kavuşturulacaktır.

Devlet tarım makina, tohum ve teknik yardım istasyonları, her köylü ailesinin üst verimle çalışmasını sağlayacaktır.

Devlet örnek işletmeleri, kooperatifler ve özel işletmeler olarak tarımda karma bir üretim sistemi uygulanır, köylü yurttaş özel işletmecilikle kooperatif işletmeciliği arasında bir tercih yapmakta tamamen serbest olacaktır. Özel işletmeciliği tercih eden köylü yurttaşlara devlet yardım istasyonları ve tarım kredi müesseseleri gerekli yardımı yapmakla ödevli bulunacaklardır.

T.İ.P.'nin köy politikası, köyleri birleştirmek ve şehirle köy arasındaki, köyün geri kalmasına sebep olan ayrımları giderek, ilerde şehir-köy çelişmesinin ortadan kalkması için gerekli ortamı hazırlamak yönünde olacaktır.

d- Emekten yana planlı devletçilik sisteminde eğitim ve kültür: Ekonomik kalkınma ve sosyal ve kültürel ilerleme birbirlerinin karşılıklı olarak etkiler. Amaç bütün yurttaşların kişiliklerini sonuna kadar geliştirmelerini sağlamaktır. Bundan dolayı eğitim ve kültür işleri, emekçi halkın yaratıcı gücünü açığa çıkartmak amacıyla yöneltilen olacaktır. Halkın ayağına giden eğitim ve kültür kurumları kurulacaktır. Yurttaşlar arasında eğitim ve öğrenim bakımından imkân eşitliği sağlanacak ve mümkün olan hızla bütün eğitim derecelerinin parasız olmasına çalışılacaktır. Politeknik eğitime öncelik verilecektir.

e- Emekten yana plânlı devletçilik sisteminde emeğe göre gelir: Endüstri maddî temeli üzerinde hızla artan ulusal gelirden, herkes harcadığı emeğin niteliği ve niceliği ile orantılı bir pay alacaktır. Herkes yaptığı işe ve bu işin topluma sağladığı yarara göre aylık, ücret ve gelire sahip olacaktır. Ulusal gelir EMEĞE GÖRE GELİR ilkesinin ışığı altında kişiler, sınıflar ve bölgeler arasında hakça paylaşılacaktır.

3- Millî kuvvetler demokrasisi ve emekten yana plânlı devletçilik sisteminin temel ilkeleri:

a) Bilim biricik yol göstericimiz ve silâhımızdır: T.İ.P. bilime inanır ve dayanır, tabiat kanunları gibi toplumun da kanunları bulunduğunu ve bunların insan iradesi dışında objektif mahiyette kanunlar olduğunu bilir. (Bilimin ve toplumsal gelişmenin en genel kanunları burada belirtilecektir).

T.İ.P.'nin politikasına olumlu bilim yön verir, T.İ.P. politikası tarih biliminin, sosyolojinin ve ekonomi biliminin verilerine dayanır.

b- Her şey İnsan için: İnsan'ın varlığı kendinden ve kendisi için bir değerdir. Hürriyet ve eşitlik insan varlığının ayrılmaz yüklenleridir. İnsanın fizik ve moral gelişmesini engelliyen ekonomik, sosyal, politik bütün engeller kaldırılmakadır. İnsan kula kul olamaz; insan sömürülemez. T.İ.P. insan hak ve hürriyetlerine ve sosyal adalet ilkesine bağlıdır.

c- Emek toplumda en yüce değerdir: Maddî, manevî bütün zenginliklerin biricik yaratıcısı olan insan emeği, toplumda en yüce değerdir. Her şey emeğe göre değer alır. Bütün nimetler emeğe göre paylaşılır, yetkiler emeğe göre kazanılır. Atatürk'ün deyimiyle "Çalışmak sayesinde bir hak iktisap ederiz. Yoksa arka üstü yatmak ve hayatını sysâyiden muarrâ geçirmek isteyen insanların bizim hey-yet-i içtimâimiz içersinde hakkı yoktur, yeri yoktur."

Emeğin en yüce değer tanınması insanın "yabancılaştırılmasına" son verecektir; emeğimizin ürünleri, bize karşıt, bize yabancı şeyler, bizi köleleştiren şeyle olmaktan çıkacaktır; işimiz sevmediğimiz, bizi löleleştiren, bize yabancı bir faaliyet olmaktan çıkacaktır; emekçi varlığımız, yaratıcı varlığımız bize yabancı, hayvanî varlığımızın tutsağı olmaktan çıkacaktır. Ve yabancılaştırmaktan kurtulan insan kendi yüce varlığına yeniden kavuşacaktır. Emek sadece ekonomik bir değer değil, aynı zamanda ahlâkî bir değerdir. Emeği en yüce değer sayan bir toplum düzeninin kurulması, kardeşçe dayanışma ve işbirliği esasına dayanan yepyeni bir ödev ve görev anlayışı, yeni bir insan anlayışı getirecektir. Sosyal ilişkiler insan saygısı üzerine kurulmuş yaratıcı bir öz kazanacaktır. Toplumun maddî yapısının değişmiş olması emeği çıkış noktası olarak kabul eden yeni ahlâkın doğmasına yol açacaktır. Bugünkü "değerler değeri" para'nın yerini emek alacaktır.

ç- Halkçılık ve cumhuriyetçilik: İnsanın ve insan emeğinin en yüce değer olarak tanınması bizi halkçılık ilkesine götürür. Bütün zenginliklerin, maddî, manevî bütün değerlerin biricik yaratıcısı olan emekçi halk yığınları politik iktidarın da kaynağı ve yararlanıcısıdır. Her şey halktan gelir, halk eliyle, halk için yapılır. Politik düzenin amacı toplumun ve emekçi halk yığınlarının boyuna artan her türlü ihtiyaçlarını artan bir hızla karşılamaktır.

Emekçi halk yığınları işçi sınıfından, yoksul köylülerden, zanaatkârlardan, esnaftan, memur ve ücretlilerden, dar gelirli meslek sahiplerinden ve kafa işçilerinden, topluncu aydınlardan, ilerici Atatürkçü gençlerden kuruludur, sınıf durumu ne olursa olsun, emekten yana olan herkes emekçi halk yığınları içinde yer alır.

Halkçılık, emekçi halkı toplumun itici, yönetici ve düzenleyici kuvveti olarak tanımak ve toplum düzeninin buna göre kurulmasına yönelmektir. Halkçılık, emekçi halkı bir numaralı yurttaş hay-

siyetine yükseltmektir. Halkçılık, milli kuvvetler demokrasisini gerçekleştirmek, toprak ağalığının, yabancıya aracılık eden ticaret ağalığının ve müttefiklerinin, ekonomik kalkınmayı, demokrasiyi sosyal adalet ve güvenliği köstekleyen gerici ve tutucu etkilerini önlemektir. Halkçılık, enperyalizmin her türlüşüne, sömürücülüğün her çeşidine ve insanları köleleştiren savaşlara karşı komaktır.

Bütün bu ödevlerin yerine getirilmesinde toplumcu aydınların iş ve kader birliği yaptığı Türk işçi sınıfına büyük ve ağır sorumluluk düşmektedir.

Halkçılığın devler ve hükümet şekli Cumhuriyettir. Cumhuriyetçilik fert ve zümre hakimiyetine, saltanat fikrine karşı durur. Kurtuluş savaşı Türkiyesinin bu temel ilkesine T.İ.P. candan bağlıdır.

d- Devrimcilik: Halkçılık, emekten yana planlı devletçiliği ve devrimciliği zorunlu kılar. Başka bir deyişle halkçılığın emekten yana planlı devletçilik sistemi ile devrimci bir dünya görüşü ve devrimci bir davranış temaları.

Devrimcilik, geri kalmış bir toplumu ileri bir toplum haline getirmek; ve ileri toplumları durmadan daha çok ilerletmek için, bilim ışığında köklü dönüşümler yapmaktır. Bu köklü dönüşümlerin başında toplumun geri kalmış üretici kuvvetlerini çağdaş seviyeye çıkarmak işi gelir. Bunun için de, gerici ve tutucu ekonomik, sosyal ve politik ilişkilerin demokratik yoldan halk eliyle değiştirilmesi, demokratik anayasanın zorunlu kıldığı nitelikte yeniden düzenlenmesi gerekli olur. Devrimcilik, hayatın yaratıcılığına ayak uydurmak, ölümlü, gerilikle, tutuculukla savaşmak demektir.

T.İ.P. Atatürk devrimlerini günümüzün gerçekleri karşısında değerlendirmek, taşlaşmış şeyler olmaktan kurtarmak amacındadır.

e- Milliyetçilik (ulusçuluk): Türk milliyetçiliği yüzyıllardır bir yarı sömürge olarak yaşamış olan halkımızın, yabancı boyunduruğuna, enperyalizme ve kapitalizme karşı tepkisinin ideolojik planda ifadesidir. Bağımsızlık düşüncesine sıkıca bağlıdır. Türk milliyetçiliği ulusun bütün fertlerini kadecde, kıvançta ve tasada ortak, bölünmez bir bütün sayar. Milletimizi dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip bir ailesi olarak, bilimde, teknikte, kültürde, ekonomide ve toplum hayatının her alanında daima yüceltmeği bir amaç bilir. Türk milliyetçiliği, ırkçı, başka milletleri aşağı gören, saldırgan ve sömürücü bir ideoloji asla değildir. Batıda milliyetçilik, enperyalizmin eline verilen saldırgan ve başka milletleri küçük gören, şoven bir ideolojidir; kahredici bir silahtır. Türk milliyetçiliği milletlerin özgürlük içinde kardeşce dayanışarak yaşamaları esasını benimsediği cihetce

insancıldır. Türk milliyetçiliği ırkçılığı ve ona bağlanan bütün gerici, tutucu görüş ve neticeleri kesinlikle rededer. Türkiye Cumhuriyetine yurttaşlık bağı ile bağlı herkesi Türk sayar ve yurttaşlar arasında din, dil, ırk, mezhep ve cinsiyet ayırımı gözetmez.

f- Lâiklik: Gerilikle savaşta lâiklik ilkesi yeni Türkiyenin vazgeçilmez bir ilkesidir. Din temellerine oturmuş, ilhamını din kurallarından alan bir devlet olarak kaldıkça, toplumun geri temel yapısını değiştirmek; ve çağdaş uygarlığa ulaşmak için gerekli bilimsel düşünce sistemine kavuşmamız mümkün olamazdı. Bundan dolayı cumhuriyetle beraber din, devlet işlerinin temeli olmaktan çıkarılmış, kişisel hayatın sınırları içindeki kutsal ve gerçek yorini bulmuştur.

Lâiklik dini insanla Allah arasında bir iş sayar. Lâiklik asla dinsizlik demek değildir. T.İ.P. dini inançlar ve bu inançların getirdiği ibadet şekillerini kutsal bilir ve din ve mezhep hürriyetlerine tam bir saygı göstermeğe kararlıdır. (Not: Bütün bu bölümler için Atatürkten vecizeler bulunacaktır)

g- Enperyalizme ve sömürgecilğe karşı olma ve Barışçılık: Kurtuluş savaşı ile yeniden doğan Türkiyenin bağımsız yaşaması, çağdaş uygarlığa bir an önce ulaşması, enperyalizme, sömürgecilğe ve her türlü sömürücülüğe kesinlikle karşı olmasına bağlıdır. Kendimiz için olduğu kadar başka milletler ve halklar için de enperyalizmi ve sömürücülüğü reddederiz. Bütün milletlerin özgürlüğe kavuştukları bir dünyada Barış düzeninin kurulması ve korunması en yüce dileğimizdir. Büyük devletler arasında bir nükleer savaşın çıkması mutlaka önlenmelidir. Uluslararası denet altında tam bir silâhsızlanmaya gidilmelidir. (İlkeler konusunda Sosyal Adalet'in II. sayısındaki Anayasa başlıklı yazıdan faydalanılabilir.

h- T.İ.P. ve aile: Aileyi toplumun temeli sayarız. Ailenin, çocuğun ve ananın gerçekten korunması, aile hayatının kararlılık içinde geçmesi için başta malî tedbirler olmak üzere devletin her türlü tedbiri almasını gerekli görüyoruz.

i- T.İ.P. ve mülkiyet: Herkes mülkiyet ve mîras haklarına sahiptir. Mülkiyet hakkı toplum yararına aykırı olarak kullanılmaz (ferdî mülkiyet).

İnsanın insan tarafından sömürülmesine yarıyan üretim araçlarının (büyük topraklar, büyük madenler, büyük fabrikalar vb.) özel mülkiyet konusu olmasına prensip olarak karşıyız. Bunun dışında T.İ.P. nin amacı her yurttaşı daha çok mal ve mülk sahibi etmektir.

ı- T.İ.P. ve din: Yurttaşların dinî inançlarına karşı saygılıyız. Herkes dilediği dine bağlanmakta, istediği mezhep yolun-

da yürümekte tamamiyle serbesttir, dinî inançlarından dolayı kimseye baskı yapılamaz. Her türlü ibadet serbesttir. Kimse ibadete katılmaya ve dinî inançlarını açıklamaya zorlanamaz. Kimse dinî inançlarından dolayı kınanamaz.

Bununla beraber dinin politikaya âlet edilmesi ve dinî törenler bahanesiyle kamu düzeninin bozulmasına elbet göz yumulamaz.

j- T.İ.P. ve siyasî ve felsefî inançlar: Herkes düşünce ve inanç hürriyetine sahiptir, düşünce ve inançlarını herkes söz, yazı, resim veya başka yollarla tekbaşına veya toplu olarak açıklayabilir ve yayabilir; felsefî ve siyasî görüş ve düşüncelerinden dolayı kimse kınanamaz, kimse bu görüşlerini açıklamaya zorlanamaz.

k- T.İ.P. ve bilim ve sanat özgürlüğü: Herkes bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme hürriyetine sahiptir. Bilim ve sanat hürriyetleri her ne sebeple olursa olsun sınırlanamaz. Bilim ve sanat alanlarında araştırmalar yapmak ve sonuçlarını yaymak serbesttir.

T.İ.P. sanatçıların yaratıcı güçlerini sonuna kadar geliştirmeleri için gerekli ve mümkün her türlü yardımın devlet eliyle yapılmasını ister, sanatın toplum hayatındaki vazgeçilmez değerini tamamiyle takdir eder ve toplumun gelişmesinde sanat hayatının etkin bir rol oynamasını sağlayacak ortamı hazırlar.

Bölüm IV : Vatandaşın neler getireceği, ne yoldan ve nasıl getireceği:

A- Tarım meselesi:

I- Tarımın geri kalmış bir menleket olan Türkiyemizdeki önemi: Nüfus dağılışı bakımından; Türk halkının beslenmesi bakımından; sanayileşmeye yapılacak yatırımları tarımda elde edilen gelir fazlasıyla sağlama bakımından; endüstrileşmenin zorunlu temeli olan iç pazarın genişlemesi bakımından; tarımdaki gizli işsizliğin kısmen giderilmesi bakımından; demokratik ve sosyal gelişmeyi köstekliyen köy ağaları nüfus sisteminin tasfiyesi bakımından.

2- Toprak reformundan ne anlıyoruz ve bunu nasıl gerçekleştireceğiz?

a- Toprak reformunu toprakız ya da yeteri kadar toprağı olmayan köylüyü toprak sahibi etmek ve sömürücü büyük toprak mülkiyetini sınırlamak anlamına kullanıyoruz. Her aileye geçimini sağlayacak ve ulusal gelire tarım açısından gittikçe artan miktarda değerler katacak nicelik ve niteliklerde dağıtılacak toprağın asgarî yüz ölçümü bölgelere ve tarımın çeşidine göre önceden belirlenir. Yani asgarî bir haddiye aşağı düşürülemez. (Bundan dolayı toprak mülkiyetinin mîras hukuku konularında yeni teklifler getireceğiz.) Bundan başka, birbirinden uzak aynı şahsa ait tarlaların tek bir parsel haline getirilmesi meselesi ele alınacaktır.

Toprak sahibî olanlar topraklarını işlemek zorundadırlar. (Kiracılık, yarıcılık, ortakçılık, murabbahacılık meseleleri incelenecektir.)

b- Toprak reformunu demokratik yoldan gerçekleştireceğiz. Bu şu anlama gelir:

T.İ.P. seçimle iktidara geldikten sonra tarım uzmanlarından kurulu bir heyete bölgelere göre dağıtılacak toprakların azamî yüz ölçümünü tespit ettirecektir. Bu sınırlar dahilinde aileleri ve kişileri topraklandırma işi köy komiteleri tarafından görülecektir.

Köy komiteleri: Her köyde toprak reformunu ve tarım reformunu yürütmekle görevli ve serbest seçimle iş başına gelen köy komiteleri kurulur.

Küçük parseller halindeki devlet toprakları dağıtımına tâbi tutulacak, büyük birimler ve kurulmuş devlet çiftlikleri örnek işletmeler olarak muhafaza edilecek ve geliştirilecektir. (Koopratif denemeleri de bu çiftlikler üzerinde yapılır.)

3- Tarım reformu:

a- Tarımda işletmecilik: aa- Devlet örnek işletmeleri; bb- Serbestçe kurulmuş kooperatifler; cc- özel işletmeler; biçimlerinde olacaktır.

Tarım reformunun amacı, tarım üretimini en yüksek seviyeye çıkartmaktır. Bunun için tarımda tekniğin ve bilimin en son ileri verileri ve buluşları kullanılır. Bu amaçla devlet tarım istasyon ve enstitüleri kurulur, (tohum, gübre, traktör ve her türlü teknik yardım vb.) Bu arada verimi arttırmak, işletmeciliği geliştirmek ve yürütmek amacıyla devlet her türlü yardımı sağlar. Herhalde fakir köylünün murabbahacılar ve tefeciler yüzünden düştüğü perişan durum mutlaka önlenecaktır.

b- Tarım ürünlerinin değerlendirilmesi:

Devlet tarım ürünlerini gerçek değeriyle sattırmakla görevlidir. Satış bedelleri çeşitli araçlara yer verilmeden üreticilerin eline geçirilir. Bu işler köy komiteleri tarafından yapılır. Devletin bugünkü tarım ürünlerini satın alma müesseseleri köylü yararına olarak yeniden düzenlenecektir (reorganizasyon). (çok önemlidir)

c- Tarımda verimli işletmecilik, ürünlerin çeşitlendirilmesi problemini içine alır.

ç- Toprağa üretici güç kazandırılması, toprağın canlandırılması meselesi; erozyon, su baskını, çoraklaşma, kanallar açma meseleleri; haşare ve hastalıklarla mücadele meseleleri; yeni toprakların ekime açma, vb. (tarım sigortaları)

d- Ormançılık. e- Hayvancılık. f- balıkçılık, deniz ürünlerinin değerlendirilmesi. g- Bağcılık ve meyvecilik meseleleri.

B- Endüstri:

Amacımız Türk ekonomisinin spesifik ağırlığını tarımdan endüstriye geçirmektir. Bunu Türkiyeyi ileri bir toplum haline getirmek için zorunlu görüyoruz. Tarımda ileri teknikle verimi artırmak için de önce bir endüstri memleketi olmak gerekiyor. Endüstri alanında da tüketim malı üreten hafif endüstrilere değil, ağır endüstriye öncelik vereceğiz.

Endüstriye önem vermemizin başka bir sebebi de memleketin bilim ve kültür alanında ileri seviyeye ulaşmasının başka yolu olmamasıdır. Nihayet endüstri ulusal bağımsızlığın temel şartıdır. Bunun yanında bugünkü korkunç ve gittikçe kabaran işsizlik problemini çözenin başka yolu bulunmaması bakımından da endüstrileşme öncelikle ele alınacaktır.

1- Türkiyenin endüstrileşme hareketini T.İ.P. Devlet eliyle yapacaktır. Bunun iki sebebi vardır: Birincisi: Türkiye bugünkü tarihsel şartlar içinde özel teşebbüs eliyle endüstrileşemez. İkincisi: özel teşebbüsle endüstrileşme ne ekonomimizi istenilen yönde ve hızla kalkındırmağa elverişlidir, ne de ekonomik ve mali bağımsızlığımızı korumağa elverişlidir. Yeni Ereğli demir-çelik fabrikasının kuruluş sözleşmesinde ileri sürülen şartlar bunun böyle olacağını açıkça gösterir.

2- Temel endüstriler kurma işi öncelikle ele alınacaktır. Kurulmuş olanların devletleştirilmesi yoluna gidilecektir. Devlet elinde bulunanlar da reorganize edilecektir. Reorganizasyondan şunları anlıyoruz:

- a- İşletmeği en verimli halde çalıştırmak.(Tam kapasite).
- b- İşletmede kârlı çalışma gözetilmekle beraber toplumun artan ihtiyaçlarına artan bir hızla cevap vermek başlıca amaçtır.
- c- Taahüt işleri toplum zararına işleyen bir soygun teşebbüsü olmaktan çıkarılacaktır.
- ç- Kadrolar ihtiyaçla ve ehliyetle orantılı olacaktır.
- d- Plana tabi ve merkezin denetimi altında her işletmenin teşebbüs serbestliği tanınacaktır.
- e- İşçiler işletmenin yönetimine katılacaklar ve işleri denetliyeceklerdir.
- f- Devlet işletmeciliği aracılığı ile fiyatlar üzerine tesir edilecek.
- g- Emegün değerlendirilmesi gerçekci ve haklı bir açıdan ele alınacaktır.

3- Devlet eliyle endüstrileşme sadece temel ve ağır endüstri alanında olmayacaktır. Tüketim malı üreten endüstriler veya hafif endüstrilerin de gerekli görüldüğü takdirde Devlet eliyle işletilmesi caizdir. (Kadiki bugün de durum bu merkezdedir.)

4- Endüstrileşme ahenkli bir şekilde başarılacaktır. Yani

yeni endüstriler bölgelere göre kurulurken bölgenin temel kalkınması ve aynı zamanda kurulan endüstrinin ekonomik bakımdan yerinde kurulmuş olması gözetilecektir. Bu arada geri kalmış bölgelerin kalkındırılması amacına ayrıca hizmet edilecektir.

5- Endüstrileşme hareketi tarım reformu ile ahenkli olarak gerçekleştirilecek ve tarım ürünlerinin değerlendirilmesi göz önünde tutulacaktır. Böylece endüstrileşme hareketinin nimetlerinden köylü vatandaş ta en çok yararlanan toplum sınıfları içinde yer alacaktır.

6- Madencilik: Bugün yüzde yetmiş beşi devlet elinde bulunan madenlerin mülkiyeti ve işletmeciliği tamamıyla devlete ait olacaktır. Çıkarılan madenler prensip olarak yurt içinde değerlendirilecektir.

a- M.T.A. Enstitüsü geliştirilecek ve ihtiyacı karşılayacak hale getirilecektir. Özel sektöre maden arama ruhsatı verilemez.

b- Kömür ve demir işletmeleri devlet eliyle en rasyonel ve rantabl şekle sokulacaktır.

C- Enerji:

1- Petrol: Petrol arama ruhsatı yabancılara ve özel sektöre verilemez. Türk petrolünü devlet eliyle aranır ve çıkarılır, rafine edilir ve yine devlet eliyle murakabe edilerek piyasaya arz edilir. Bundan dolayı T.İ.P. iktidara gelince bugün yürürlükte bulunan sayılı petrol kanununu yürürlükten kaldıracaktır.

2- Elektrik üretimi: Yurdumuzda elektrik enerjisi potansiyelinin 53 milyar kilovat saat olduğu hesap edilmiştir. T.İ.P. bu potansiyeli tam olarak kullanmak amacındadır. Ayrıca kömür (linyit) ile elde edilen elektrik enerjisi de ihtiyaçla orantılı olarak geliştirilecek ve bu iki kaynaktan gelen elektrik enerjisi yurt ölçüsünde tek bir şebeke haline getirilecektir. Elektrik enerjisinin endüstride verimli ve uzun şekilde kullanılması ve bütün köylerin elektriğe kavuşturulması amaçtır.

3- Yakıt: Halkın yakıt ihtiyacı ekonomimize zarar vermiyecek şekilde yeniden ele alınacaktır. Bu arada ziraatte gübre olarak kullanılan tezeğin yerine köylülere daha ekonomik ve sıhhi yakıtlar temin edilerek, gübre endüstrisi geliştirilinceye kadar tezeğin mahalline sarfı sağlanacaktır.

D- Küçük sanayi ve el sanatları:

El sanatlarından, güzel sanatlar bakımından değeri olan ve geleneksel Türk emtiası olarak dünya piyasalarında ün yapmış bulunanları özel bir himaye sisteminden yararlanacaklardır.

Bu sanayi kollarında standardizasyona gidilecektir, (teknik ve sanat), çalışma şartları sosyal adalet ilkelerine göre ve partinin siyasetine uygun olarak düzenlenecektir. "Plâna atıf" (Küçük sanat-

ların şehir orta sınıflarının korunması bakımından önemle üzerinde durulacaktır.)

e- Ulaştırma: "Plâna atıf"

Ulaştırma bahsinde DDY, DHY, Denizcilik Bankası gibi büyük birimler ayrıca incelenecek. Ve bunların daha verimli halk ihtiyaçlarına cevap veriri hale gelmeleri yönünde, reorganizasyonları cihe-tine gidilecektir. Yol şebekelerinin kurulması meselesi ekonomik açıdana ele alınacağı gibi, sosyal entegrasyon yönünden de ele alınacaktır. "Plâna bak."

f- Ticaret:

Dış ticaret, bankacılık, sigortacılık konularında, halkın menfaatları göz önünde tutularak, bu alanlar devlet eliyle yada devlet deneti altında yürütülecektir.

İç ticaret, toptancılık konuları, dış ticaret alanındaki yönetim ve denetin varlığı ile âhenkli olarak devlet açısından reorganize edilecektir. Tüccar sınıfı bugünkü şartlar altında ekonomimizin vaz geçilmez bir unsuru olarak, malların müstehlike arzı gibi çok önemli bir konuda çalışacak, devletçe denetlenecek ve himaye görecektir. (Dış ticaretteki ödeme açığı meselesi incelenecek.)

g- Hizmetler:

Kamu hizmetlerinin halkın yararına ve prensip olarak bedelsiz yapılmaları son amacımızdır. Bunun la birlikte kamu hizmetleri arasında kişinin yararının daha ağır bastığı hizmetlerle, kamu yararının daha ağır bastığı hizmetler arasında bir ayırım göstermek gerekir. Örneğin adalet hizmeti ile demiryolu hizmeti gibi. Adalet hizmetinin parasız olması asıl amaçtır. Oysa yolcu ve eşya taşınmasının ücret karşılığı yapılması pek tabiidir.

Hizmeti ve hizmet göreni gerçekten halkın emrine vermek kararındayız. ("Teferruat için plânın hizmetler bölümüne bak.")

Hizmetler: I- EGİTİM (T.İ.P. programı, 1961 den)

(Müspet bilgi kazandırmaktan başka eğitimin amacı: işbirliği yeterliği, görüş bağımsızlığı ve ekonomik ruh vermektir. Okullar parasız olmalıdır. Eğitimi, burs ve ailetahsisatı ile desteklemeyi gerekli buluruz. Çocuğa, büyüğe, köylüye ve kenşliye eşit eğitim imkânları vermek; çalışanlar için gece okulları, akademileri ve üniversiteleri kurmak ve öğrenimi bütün dereceleriyle lâik olarak teşkilâtlandırmak amacındayız.)

Türk ulusunu eğitim ve öğrenimini eksiksiz sağlamak, altı yaşına kadar olanlar dışında öğrenimden geçmemiş tek türk bırakmak için bütün ulusal kaynaklar kullanılmalıdır.

Köylünün okutulmasında bölge köy enstitülerinden yararlanılmalıdır. Orta öğrenimle yüksek öğrenimi içine alan ve bu tedrisatı beş yıla sığdıran halk üniversiteleri ve akademileri kurulmalıdır.

Bilim ve kültür hayatını derinleştirmek, ekonomik ve sosyal

gelişmeyi arttırmak için araştırma, kamu imkânları ile teşvik edil-
melidir. Yaratıcı kültür, bilim ve sanat çalışmaları kamuca destek-
lenirken bütün ulusun bundan yararlanmasına; radyo,televizyon
vb. araçların özel çıkar kaygısından uzak tutulmasına; kültürün,
sporun ve eğlencenin zararlı biçimde ticaretleştirilmesine son
verilmektedir. Eğitimle birlikte gençliğin korunmasında, boş za-
manların yararlı geçirilmesi yolunda tedbirler alınmasında ve u-
luslararası temasların sıklaştırılmasında yarar görmekteyiz.

Çalışanları işleri içinde eğitmek ve büyük miktarlarda
eğitimden geçmemiş kişileri birarada bulunduran müessese ve fab-
rikalarda meslekî eğitimle birlikte genel kültür veren okullar
kurulmasına imkân hazırlayan şartlar kanunlarla temin edilmelidir.

Her türkün başka bir dile muhtaç olmadan araştırma yapabil-
mesini temin edecek genişlik ve derinlikte bilim, kültür ve sanat
kitapları türkçeye çevrilmelidir.)

Gece kursları, iş yeri kursları, halk eğitim merkezlerinin
geliştirilmesi. Politeknik eğitim, eğitimi kalkınma politikamıza
uygun gerçeklerle ilintili olarak çalışma alanlarına ve ihtiyaç-
lara göre geliştirmek; köy enstitüleri; kültür ve eğitimin halkın
ayağına getirilmesi; kültür faaliyetlerine (spor dahil) halkın
doğrudan doğruya katılmasını sağlamak (amatör tiyatro,koro,orkes-
tra,folklor vb.)

Hizmetler: 2- HALK SAĞLIĞI;

Halkın sağlığını koruyacak gerekli bütün tedbirler alınacak-
tır, bu arada önleyici hekimlik meselesi üzerinde özellikle durula-
caktır. Hasta vatandaşın parasız doktor, bakım ve ilâca kavuşması
amaçtır, bu maksatla hekimlik bir kamu hizmeti olarak devletleştiril-
mecektir. T.İ.P. iktidara geldiği zaman ilk ağızda tam teşekküllü
hastaneler açma imkânı bulamıyorsağından hiç olmazsa her vatandaşa
sağlık hizmetlerini götürecek gezici sağlık ekipleri mutlaka ku-
rulacaktır.

(Finansman meselesi,sağlık sigortası (?),)

Hizmetler: 3- İMAR, İSKÂN :

Her aileye bir konut sağlamak amacımızdır, (mesken kredile-
rinin geliştirilmesi gibi tedbirler).

Gecekondu/faciası, tek odada kalabalık ailelerin yaşaması
gibi, insanca yaşama şartlarına aykırı durumları mutlaka ortadan
kaldıracağız, ancak bu gayri insanî durumun tasfiyesi, bu şart-
larda yaşayan vatandaşların medenî ölçülerde konutlara kavuşturul-
ması oranında ceste ceste gerçekleştirilecektir,yani gecekondu
yıkılıp vatandaşlar aslâ konutsuz bırakılmıyacaklardır.

Bu arada Türkiyede konut meselesi kira meselesiyle de
bağlıdır,vatandaş konut sahibi yapmak derken,vatandaşın ihtiyacını
karşılıyacak bir konuttan yararlanması da anlaşılmaktadır, böy-

lece büyük blokların yapımı ve mevcutların islâhı ile vatandaş gelirinin çok küçük bir kısmını teşkil edecek olan kiraların karşılığında bu konutlardan yararlanılması işi ön plâna alınacaktır.

Hizmetler: 4- BASIN-YAYIN :

T.İ.P. Anayasada yer alan basın, söz, düşünce ve yazı hürriyetlerini emeğiyle yaşayan vatandaşların hizmetlerine gerçek olarak vermek amacındadır. Basın hürriyetini rotatiflere, büyük basımevlerine, pahalı türlü basın araçlarına sahip olan mutlu bir azınlığın tek başına yararlandığı bir hak olmaktan çıkaracağız, mutlu azınlığın bu hak ve hürriyeti karşısında, emekçi halk yığınlarının da görüşlerini, düşüncelerini açıklamak ve yaymak maddî imkânlarına sahip olması gerekir, bundan dolayı T.İ.P. temsil kabiliyeti olan halk teşekküllerini basın araçlarıyla donatmayı devlet için bir ödev sayar. Bugünkü ilân sistemi yukardaki prensip ışığında ve emekçi halkın çıkarları göz önünde bulundurularak yeniden düzenlenecektir. Radyo, televizyon eğitim ve kültür müesseseleridir, devlet eliyle işletilirler, özel sektöre bırakılmaları uygun olamaz.

İnsanlığın kültür hazinesinden sayılan eserlerin dilimize çevrilmesi ayrıca zamanımızın bilim ve kültür akımlarının türk diline çevrilerek halkın yararına sunulması ve böylece memleketin fikir seviyesini çağdaş ileri toplumlar seviyesine ulaştırmak devletin başlıca görevlerindedir.

Hizmetler: 5- TURİZM VE DİNLENME :

Memleketimizin turistik zenginliklerinin tarihî ve coğrafî şartların yarattığı değerler olmaları bakımından bunların değerlendirilmeleri ve işlettilmeleri özel sektör tekeline bırakılmaz, memleketin tarihinden ve coğrafyasından gelen turistik değerler memleket halkının öz malıdır, bunlar devlet eliyle ve her halde devlet deneti altında işletilebilirler. (Turizm ve özel sektör.)

Turizm mesele sinde T.İ.P.nin tutumu, turistik bölgelerden yararlanma bakımından, bunun mutlu bir azınlığın tekelinden çıkarılarak bütün halkın yararlanmasına yol açmaktır. Turizm ve dinlenmeyi büyük halk kitlelerinin vaz geçilmez bir ihtiyacı saydığımız için, turizmi bir lüks işi olmaktan çıkarıp halkın da kesesine uygun bir iş halını getirmek amacındayız. Dinlenme tabii imkânları bakımından çok zengin olan memleketimizde halk dinlenme istasyonları kurulacaktır. Ne turizmin değerlendirilmesinde ve ne de dinlenme istasyonlarının işletilmesinde yabancı sermaye yer verilmez.

H- Maliye:

Vergi: Biz, Anayasada açıklanan, herkesin gücüne göre vergi

ödemesi prensibine bağlı kalarak, bütün vergi sistemimizin yeniden ele alınmasını istiyoruz. T.İ.P. dolaylı vergilere değil dolaysız vergilere iltifat eder. Asgarî geçim yükseltilecek ve elâstikleştirilecektir.

(Vergiler: a- Gelir, kurumlar, b- Veraset ve intikal, c- Gider, d- Arazi, bina, e- Tarım vergisi, f- Gümrük vergileri, g- Belediye rüsumları, h-...)

Türk parasının kıymeti; türk parasının değeriyle türk istih-sali arasında orantı kurmak.

Mâlî politikanın yönü. Bütçe: Denk bütçe. Dış ve iç borçlar ve yardımlar. (Türk istiklâline zarar getirecek ve politik şart-lara bağlı borçlara karşıyız.)

Kalkınmanın finansmanı.

Memleketin kalkınmasını kapitalist yola bağlamanın sonucu olarak kabul edilen yatırım indirimi kanununun kaldırılması.

İ- Tekel:

1- Tekelin işlediği maddelerde müstahsil köylünün emeğini değerlendirmek ve aracı tüccarı tasfiye etmek amacımızdır.

2- Dolaylı vergi kaynağı olarak Tekel:

a- Halkın zarurî ihtiyaçları üzerindeki dolaylı vergiler azamî derecede indirilecektir.

b- Lüks sayılabilecek maddeler üzerindeki vergiler arttırılacaktır.

İşletmelerin reorganizasyonu, işçi sağlığı meselesi.

J- Bayındırlık:

Kalkınma planı için zarurî olan yatırımlara öncelik tanınmak, enprodüktif yatırımlardan kaçınmak. (Tarım reformuna ve genel ilkelere bakılması.). (Müteahhit meselesi, kalite kontrolü, maliyet).

Beşerî yatırım (?).

Şimdiye kadar bayındırlık hizmetleri bakımından çok az yararlanan bölgelerle, bayındırlık hizmetlerinin hiç girmediği köy gibi birimlerin bayındırlık hizmetlerinden önelikle yararlanmaları ve bugün göze batan dengesizliklerin bir an önce giderilmesi göz önünde tutulacaktır.

K- Çalışma:

Çalışma hayatında T.İ.P. emeğe en yüce değer olarak bakar. Çalışma hayatını, gerek ekonomik, gerekse ahlâki bakımlardan en yüce değer olduğu ilkesini gerçekleştirecek biçimde düzenler.

Karma ekonomide T.İ.P. emeğin haklarının savunulmasını ön-gören bir denge kurmak amacındadır.

T.İ.P. çalışmaya ehil ve istekli her vatandaşa ehliyet ve kabiliyetine göre devletin iş bulmakla görevli olduğu kanısındadır, çalışmak her vatandaş için bir hak ve aynı zamanda bir görevdir.

Emeği toplumun en yüce değeri olarak bilen T.İ.P. çalışan her yurttaş için çağdaş uygarlığın maddî, manevî bütün nimetlerinden yararlanarak yaşamasını amaç bilir, bu amaçla, çalışan yurttaşın hayat standardı harcadığı emeğin niceliği ve niteliğine göre sağlanır.

T.İ.P. işsizliği doğuran ekonomik ve sosyal nedenleri ortadan kaldıracak kaldırmayı amaç bilir, şu kadar var ki tam çalışma sağlanana kadar, çalışacak durumda olup ta iş bulamıyan ya da işsiz kalan yurttaşın yoksul duruma düşmesinin sosyal yardım fon ve müesseseleriyle önlenmesini devletin en önemli görevlerinden sayar.

T.İ.P. işin yaşa, güce, kadın-erkek oluşa uygun düşmesini titizlikle gözetir, gençler, kadınlar çalışma şartları bakımından ayrıca korunur, çocuklar ancak okumalarını, fizik ve moral gelişmelerini, sağlıklarını engellemeyecek şartlar içinde ve kanunla belirlenecek bir yaşın üstünde çalıştırılabilirler.

Hafta tatillerinde, millî ve dinî bayram günlerinde çalışma yasaktır, bu günlerde ücretli tatil yapılır, sosyal ve genel hizmetlerle, millî savunma ve sağlık hizmetlerinin özel durumları göz önünde tutulur.

Emekçiler dinlenme hakkına sahiptir, bu hakkın en iyi biçimde kullanılması ve ücretli izin hakkının tam gerçekleştirilmesi için gereken tedbirler alınır.

Ücret yaratılan değerle orantılı olarak emeğin niceliği ve niteliğine göre belirlenir. Asgarî ücret, emekçinin ve ailesinin insanlık onuruna yaraşır bir yaşayış seviyesi altında olamaz. Ayrıca asgarî ücret geçim endeksi hareketlerini takip eder, (cynak merdiven).

Yaşları, sağlık durumları ve beden yapıları çalışmaya elverişli olmayanlarla, çalışma sonunda emekliye ayrılanların insan onuruna yaraşır yaşama şartlarına kavuşmalarına ve her halde yoksul düşmemeleri için gerekli sosyal ve güvenlik tedbirleri alınır.

1- İş kanunu: İş kanunu şehirde ve köylerde bütün iş yerlerinde uygulanacaktır. Bir işçi çalıştıran iş yerleri de iş kanunu hükümlerine tâbî olacaktır.

2-Milletlerarası İş Teşkilâtının kabul ettiği ilkeler ve esaslar:

Milletlerarası iş teşkilâtının iş süresi, en az ücret, işsizlik, cynak merdiven, sağlık, ücretli dinlenme, kadın ve çocuk işçiler hakkındaki kararları ve teklifleri Türkiyede de sarsaklanmadan uygulanacaktır.

3- İş denetçileri: İş şartlarını, iş yerlerinin sağlık şartlarını ve iş kanununun uygulanmasını yerinde ve muntazaman denet-

lemek ve işçilerin şikâyetlerini dinleyip gereğini yerine getirmek üzere iş denetçilikleri kurulur. Denetçiler sendikalarca gösterilen iki kat aday arasından mahallin en kıdemli asliye hukuk mahkemesi başkanı tarafından seçilir. Denetçilerin ödev ve yetkileri kanunla belirlenir.

4- Çalışma süresi: T.İ.P. prensip olarak beş gün ve kırk saat çalışma esasını kabul eder. Yılda en az bir ay ücretle dinlenme haktır. Sekiz saatten çok çalıştırılma halinde sekiz saatten sonraki saatler için çift gündelik verilir. Fakat her halde çalışma süresi on saatten çok olmaz. Gece zamları en az %50 dir. Gece işinin başlama ve bitme saatleri kesinlikle belirtilir.

5- Ücret: İşçi ücretleri asgarî bir sınırdan altına düşürülemez. Yaşama asgarî sınırı çağımızda insanca yaşamakın şartlarına göre belirlenir. Kültür ve sosyal ihtiyaçlar asgarî yaşama sınırı belirlenirken göz önünde tutulur. Hayat endeksinin yükselmesine paralel olarak asgarî ücret sınırı da yükselir (oynak merdiven usulü genel olarak uygulanır). Ücretler her hafta başı ödenir.

Ücretler her hafta başı peşin olarak ödenir. Genel tatil günleri ücretler tam olarak verilir. Tatil günü çalışanlar çift gündelik alır. Aynı işi yapanlara aynı ücret ödenecektir. Kadına çocuğa, aynı işi yaptıkları takdirde farklı ücret ödenemez. Kadın ve çocuklar ağır işlerde çalıştırılmaz. İşçiler arasında gerek ücret almak ve gerekse ücret tayin etmek bakımından din, ırk, mezhep, dil ayrımı gözetilemez. Adli sabıkası olmak, işe alınmama ya da düşük ücretle çalışmak için bir neden teşkil edemez. Çalışma yaşı içinde bulunanlar ayırım gözetilmeksizin işe alınırlar. Yaşı ileri işçilerin işe alınmaması gibi usuller yasaktır.

6- Sağlık ve çalışma şartları: İş yerleri sürekli olarak denetlenir. Kanunlarla belirlenen çalışma ve sağlık şartlarının savsaklanmadan uygulanması sağlanır. Bu denetleme ödevini iş denetçileri yerine getirir. Her iş yerinde iş kazalarına ve beklenmedik hastalanmalara karşı ilk yardım ve gerekli tedaviyi yapabilecek sağlık merkezlerinin bulunması zorunludur. Her iş yerinde duş tertibatı ve helâlarda akar su bulunacaktır. Çalışma şartları işin mahiyeti gereğince işçinin sağlığı için bir tehlike teşkil ediyorsa, işçinin korunması hususunda fennin en son icatları mutlaka uygulanır. Eski ve iş kazasına daha elverişli makineler yerine yenilerini ve güvenilebilecek olanlarını koymak zorunludur.

7- Doğumdan iki ay önce ve iki ay sonra tam-ücretli izin her kadının hakkıdır. Bütün iş yerlerinde kreşler ve çocuk yuvaları açılacaktır.

8- Çocuk İşçiler: Çocuklar iş yerinde eğitim ve öğrenim göreceklerdir. Çocuk işçiler yarım gün çalışacak, yarım gün de iş okuluna gideceklerdir.

9- Yetişkin işçilerin eğitimi: Yetişkin işçiler genel eğitim ve meslek eğitimi göreceklendir. Eğitim için iş saatleri dışında uygun bir zaman ayrılır.

10- Çıraklık, usta yardımcılığı, ustalık: Çıraklıktan usta yardımcılığına; usta yardımcılığından ustalığa geçiş her işçinin göstereceği başarıya göre belirli süreler içinde iş denetçilerinin önünde yapılacak sınavlarla belirlenir. Her halde usta yardımcılığına ya da ustalığa terfi etmek yeteneğinde olanların hakkı yenemez, bunlar düşük ücretle çalıştırılmaz.

11- İş yerini kapatmak yasası: Lokavt yasaktır; Onarım, temizlik, v.b. nedenlerle iş yerinin kapatılması halinde işçilere ücretler tam olarak verilir.

Sendikacılık:

Sendikalar kanunu: Anayasamızın 46. maddesinde sendika kurma hakkı bütün çalışanlarla işverenlere kesin biçimde tanınmıştır. Bu bakımdan, yeni kabul edilen Sendikalar Kanunu'nun, sendika kurma hakkını ve birlik, federasyon ve konfederasyonlar meydana getirmek hakları sadece bu kanuna göre işçi sayılanlara ve işverenlere tanınmış olması Anayasa'ya aykırıdır. Üstelik işçi niteliğini taşımayan kamu hizmeti görevlileri de, sendika kurma hakları ile ilgili olarak başka bir kanun çıkarılacağı öne sürülerek, bu kanunun dışında tutulmuşlardır. T.İ.P. sendika kurma hakkını bütün çalışanlarla işverenlere kesin olarak tanımış, gereğini kabul eder. Çalışanlar denince kafası ve kolu ile bütün meslek kategorilerinde çalışanlar anlaşılmalıdır.

Sendikalar, üyelerini, çalışma alanlarına giren her konuda bütün hak ve menfaatler önünde temsile yetkili olmalıdır. Bunlar adına dava açabilmeli, davacı olabilmeli ve icra işlemlerine baş vurabilmelidir. Sendikaların davaya ya da husumete ehil olma hakkını sınırlayan bütün usul kanunları hükümleri yürürlükten kaldırılacaktır. Sendikalar temsil yetkilerini kullanmak için temsil ettikleri kişilerin kendi üyeleri olup olmadığı noktasına gösterecekleri belgeyle belirtecek ve kendilerinden başka belge aranmayacaktır.

Sendikaları yargı mercii dışındaki katların denetleme yetkisi olamaz.

Toplu pazarlık ve grev: Kabul edilen Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu Anayasa'mızın 47. maddesinde yer alan grev hakkını Anayasa'nın açık hükmüne ve sosyal adaletçi ruhuna tamamı ile ~~aykırı~~ bir görüşle son derece sınırlamıştır. Kanun iç ve kanun-dışı grev olmak üzere ikiye ayrılmış olan grevlerin kanun dışılığı Anayasa'ya göre değil, kanunun kısıtlayıcı hükümlerine göre saptanmıştır. Böylece salt biçim ve noksanları yüzünden temel haklı, Anayasa'ya uygun ve meşru olarak yapılan bir grevin "kanun-dışı grev" sayılması yoluna gidilmiştir. Bunun için T.İ.P. grevin tanımına Anayasa'daki hükmün de eklenmesini şart görerek grev tanımını şöyle önerir:

"İşverenle münasebetlerinde ekonomik ve sosyal durumları korumak ya da düzeltmek için iyileştirmek amacıyla bir işkolunda ya da bir işyerinde faaliyetin bütünü ile ya da kısmen durmasına sebep olacak biçimde işçilerin anlaşarak işi bırakmalarına grev denir.

"Grev halinde işyerinin işçilerce işgâli; işyerlerindeki üretim araçlarının, ilkel ham ya da yardımcı madde ve araçların ya da işyerinde üretilen mal ve maddelerin işyerinden dışarı çıkarılmasını önlemek, ya da işyeri çevresinde topluca bulunmak ya da işyerine yeni işçiler alınmasına engel olunmak gibi grevin başarı ile yürütülmesi için baş vurulması zorunlu olan eylemler, grevin ayrılmaz, vazgeçilmez temel unsurlarıdır.

"Grevin bu vazgeçilmez temel unsurlarıyla birlikte kullanılması hali saldırısız ve silâhasız olduğu sürece kamu düzenine, mülkiyet hakkına, çalışma özgürlüğüne, genel ahlâka ve ulusal güvenliğe aykırı bir eylem olarak görülmez, gösterilemez."

Kanunun önemle üzerinde durulacak bir yanı da lokavtı greve eşit bir hak olarak kabul etmiş olmasıdır. Oysa grev ve lokavt birbirine paralel, eşit nitelikte şeyler değildir. Grev, bilindiği gibi işçilerin durumlarını korumak ya da daha iyiye götürmek, yani emeği ile yaşayan binler, yüzbinlerce insanın çağdaş uygarlığın nimetlerinden yararlanmak amacıyla giriştiği bir toplu direnme hareketidir. Çağdaş devlet anlayışı içinde böyle bir hak temel hakların başında yer alır. Emeği ile yaşayan yüzbinlerin ve milyonların toplumdaki hak ettikleri yeri almaları ve insanca yaşama koşullarına kavuşmaları için baş vurulan grevle, milyonları ya da yüzbinleri sadece bir kaç kişinin özel çıkarlarına sağlamak amacı ile işsizliğe ve açlığa

mahkûm etme yetkisi elbette eş tutulamaz. Çünkü ne denirse densin lokavt işverenin özel çıkarı için binlerce kişiyi ve ailelerini işsizliğe, yoksulluğa ve açlığa mahkûm etmesi gibi korkunç ve her halde insan hak ve özgürlükleri ve sosyal adalet ilkeleriyle asla bağdaşamayacak bir sonuç doğurmaktadır.

Sorunumuza Anayasa'mız ışığında bakılırsa lokavtın bir hak olarak tanınamayacağı da bütün çıplaklığıyla ortaya çıkar. Anayasamız temel haklara dayanan demokratik ve sosyal bir devlet düzeni getirmiştir. Anayasa'mızın 10. maddesi kişinin temel hak ve özgürlüklerini ve fert huzuru, sosyal adalet ve hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşamayacak biçimde sınırlanan siyasal, ekonomik, ve sosyal bütün engelleri devletin kaldırmakla görevli olduğunu ve insanın maddi ve manevi varlığını geliştirmek için gerekli koşulları hazırlayacağını ifade etmektedir. Beri yandan Anayasa'mız 3. Bölümünde herkesin insanca yaşaması ve insanlık haysiyetine yaraşır koşullara kavuşması için belirli görev ve ödevlerle yükümlenmiştir. Özellikle, 41. maddede ekonomik hayatın tam çalışma temelinde ve herkesin insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlanması amacına göre düzenleneceği, 42. maddede de çalışmanın herkes için bir hak ve ödev olduğunu belirttikten sonra devleti çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için sosyal, ekonomik ve aklı tedbirler ile çalışanları korumaya ve çalışmayı desteklemeye, işsizliği önleyici tedbirler almağa zorunlu tutmuştur.

Kaldı ki Anayasa'nın 46. maddesi sadece grevden bahsetmiş ve lokavta yer vermemiştir. Anayasa gerekçesinde lokavtın insan hakları arasında yer alamayacağı noktasını açıkça belirtmiş olması da görüşümüzün doğruluğuna bir işarettir. Aynı gerekçede lokavtın greve müvazi olarak alelade bir kanunla düzenleneceği hakkındaki ifade açık bir gelişme ve her halde bir tavizden başka bir şey değildir.

Grev hakkı topluca işini bırakmaktan ibaret sayılamaz. Bununla birlikte gelen ve grevin etkisi ve sonuçlanması için gerekli ek haklar diyebileceğimiz bir takım haklar vardır. İşyerine yeni işçi alınmasına grevçilerin önlemesi, grev ilan edildikten sonra iş yerinden çıkacak mallara grevçilerin engel olmaları, işyerine memurların sokulmasına izin vermemek gibi...

Grevi bu gibi ek haklar olmadan uygulamaya kalkarsak, işsizler ordusunun önemli bir sayı meydana getirdiği yurdumuzda grev hakkı tamamı ile etkisiz kalacak ve greve başlamış işçinin sefaletine yol açacaktır. Bunun için işçinin yukarıda sayılan ek hakları kullanmasına karşılık zabıta kuvvetlerinin harekete geçirilmesi grev hakkına karşı bir davranış olacaktır ve bu da Anayasa'ya aykırı sayılmak gerektir.

Sendikalar ve siyaset: Emekçi halk yığınlarını ulusal amaçlar çevresinde birleştirmek, gevklı ve inanlı çabayı sağlamak konularında sendikalar T.İ.P.'nin en güvenilir yardımcısı olmak durumundadırlar. Türk sendikacılığı ödevlerini, Türkiye'nin geri kalmış bir ülke olduğu gerçeğinden hareket ederek belirlemek zorundadır. Türk sendikacılığı toplumun temel yapısının demokratik yoldan değiştirilmesi işinde payına düşen işleri yerine getirmeli; toprak ağalarının, kapkaççı sermayeciler karşısında yer almalıdır. Türk sendikacılığı kendi gerçeklerimize dönmeli ve ~~çözüm~~ çözüm yolunun siyasal olduğunu bir an önce kavramalıdır. Çünkü işçi sorunları için ayrı bir çözüm yolu düşünülemez. Bütün sorunlarımız birbirine bağlıdır. Ve hepsinin de çözüm yolu siyasaldır. Şu anlamda ki, örneğin, herhangi bir işçi sorununa kesin ve sürekli bir çözüm yolu bulabilmesi için, işçi sınıfının, emekçi halk yığınlarının, topluncu aydınların toprak ağaları ve yabancıya aracılık eden ispekülasyoncu büyük sermayeciler karşısında bağımsız bir siyasal güç kurmaları ve Büyük Meclis'de seslerini duyurmaları, işlerini kendi elleriyle yürütmeleri şarttır. Bugünkü siyaset dengesinin, emekten yana ağır basması sağlanmadıkça hiç bir davamız çözüm yoluna giremez. Türk işçisi ve sendikacıları bunu hergün biraz daha iyi anlamakta ve T.İ.P. çevresinde toplanmaktadırlar.

Kurtuluş yoluna girmiş geri ya da az gelişmiş ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de sendikacılık sosyal ve siyasal alanda ilerici ve ilerletici büyük bir güç meydana getirmek zorundadır. Siyasal bağımsızlığı korumak, ekonomik ve sosyal kurtuluş hareketini hızlandırma işlerinde sendikalar sorumluluk taşıyor.

Bunun içindir ki işçi sınıfı bir yandan sayıları az fakat güçleri büyük sendikalar çevresinde toplanmak, öbür yandan da kendi partileri içinde siyasal örgütlenmeye gitmek zorundadırlar. İşçi sınıfının siyasal

başında kalmasını isteyenler bugünkü kurulu düzenin bozulmasından çekinen köküm sınıflarımızdır. Bazı Türk sendikacıları işçi sınıfını yanılmaya düşürmek, onu siyasetten uzak tutmaya çalışmak isteyenlere, bilerek ya da bilmeyerek, hizmet etmek durumuna düşmemek için titizlik göstermelidir. Dikkat edilecek bazı noktalar: T.İ.P. sendikacılığın ve sendikaların ulusal ölçüde güçlenmeleri için toplumumuzun tarihsel özellikleri ve ulusumuzun toplumsal psikolojisini göz önünde bulundurmalıdır. Çağdaş uygarlığa bir an önce ulaşmak gibi ulusal bir amacımız ve bu amaca ulaşma gayesinde işçi sınıfına düşen görev unutulmamalıdır.

Sendikacılık konusunda yabancı ülkelerdeki örneklerden herhangi birine köküm körüne ve taklitçiliğe düşerek bağlanmaktan kesinlikle sakınmak gerekir.

Sendikacılığımız tutucu geleneklerden uzak, yani merkeze körü körüne bağlı iş yapar durumdan kurtularak, demokratik ilkelere uygun biçimde geliştirilmelidir. Alt tabakaların sözüne ve gerçek ihtiyaçlarına cevap veren, sorumluğunu bilen yöneticilerin de kararlarına güvenir bir bağlılık ilişkisinin yerleşmesi zorunludur.

İşçi sınıfının sosyal bir güç olarak ortaya çıkması, siyasal bir güç kazanma yolunu tutması işveren çevrelerini, sermayeci gruplarını da yeni yeni bir takım örgüt kurmaya götürecektir. Bu yeni örgütlenme de şu araçları güdecektir:

- a) İşçi sınıfının bilinçli örgütlenmesini durdutmak;
- b) Kurulu örgütü parçalamak;
- c) Sendikacıları yıpratma yoluyla sendikalaşma hareketini soysuzlaştırmak;
- d) Sendikaları işçilere yararlı olmaktan çıkarmak;
- e) İşçi sendikalarını göstermelik kuruluşlar durumuna sokmak;
- f) Sendikaların ve üst kuruluşların yönetici kadrolarını kendi ekonomik, sosyal ve siyasal eğilimleri içinde eritmek ve sendikaları işçileri oyalayıcı, kurulu düzenin mutlu azınlığını aynı mutlulukla yaşatıcı hale getirmek;
- g) Sendikaların yöneticilerini sermayeci çevrelerin çıkarlarına hizmet edici görüşleri savunduracak duruma getirmek suretiyle işçi örgütlerini kendi fikri denetleri altında bulundurmak, dolambaçlı yollardan işçi sendikalarını bu niteliklerinden uzaklaştırmak.

Bu gerçekler karşısında işçi sınıfının merkezi teşkilatlanması konusunda karşılanan birinci tehlike sendikaların parçalanmasıdır. İkinci tehlike ulusal sendikaların, birliklerin, federasyonların ve konfederasyonların işverenler ve sermayecilerler yabancı grupların emrine girmesidir. Bu, sendika yöneticilerinin menfaat karşılığı işçi davasına ihanet etmeleri veya maddi menfaat karşılığı da olmasa işveren ve sermayeci çevrelerin ideoloji ve görüşlerini benimsemeleri, başında buldukları işçi teğakküllerini işçi sınıfa hizmet eder gösterip, aslında işçileri şaşırta, avutan, oyalayan, aldatan teğakküller haline gelmeleri şeklinde ortaya çıkar.

Üçüncü tehlike işçileri politika dışında tutmak için çaba göstermek ve onların davranışlarıdır. Bunlar, iktidarı daima ellerinde tutanlar yine iktidarda kalarak işçiler aleyhine gelişen ekonomik düzeni yükümlülerini sağlamak için mevcut siyasi kuvvetler yanına bir yenisinin eklenmesini temine çalışan sözde işçi müdafileridir. Niyetleri istikrarlı kurulu düzenin işçiler aleyhine çalışan çarklarının yine aynı şekilde dönmesini sağlayarak kendi başına sermayeci çevrelerde yararlanmaktır.

Öyle işçilerin her şeyden önce politik bir güç kazanmaları ve sendikaları yanında kendi öz partileri safında seçimle iş başına geçmelerini sağlamak tarihi görevleridir.

İşçi sınıfı kendi partisinin saflarında bir numaralı vatandaş heysiyeti ile mecliste yeni Anayasayı tastamam uygulatma davasını iktidar koluna geçirmelidir:

1- Sendikalarda toplanarak meslek menfaatlerinin derinliklerine inerek emekçi hakların zerresine bile hanel getirmemek, yeni haklar sağlanacak ortamı yaratmak, işçinin bilince ermesini geliştirmek, T.İ.P. saflarında yer alarak parlamentoda güçlü bir kadro ile temsil edilmeyi başararak kanun yapıcısı durumuna gelmek.

Bilinmelidirki işçi politikanın tam içindedir. Başkalarının eteğine yapışarak meclise girmek işçi sınıfına hiçbir şey kazandırmamıştır.

Bunun içindirki işçi sınıfı bir taraftan siyasi parti olarak kuvvetlenmek bir yandan da güçlü sendikalar meydana getirmek zorunluğu ile karşı karşıyadırlar.

Sendikaların dışarıdan aldıkları mali ve teknik yardım konusu titizlikle ele alınmalıdır, bu yardımlar Türk işçisini politik bir kuvvet olarak bilince ve örgüte kavuşturmaktan yurt meselelerinde söz ve karar sahibi olmaktan asla alıkoymalı bir mahiyette olmamalıdır, bundan dolayı yardımın uluslar arası işçi teşekkülü adına gayri şahsi olarak yapılması, bunun kullanılmasına yardım edenin her ne suretle olursa olsun karışmaması politik maksat güden yardımları almaktan kaçınılması şarttır.

T.İ.P. ister politikada olsun, ister sendikacılıkta olsun demokratik ilkelerin vazgeçilmez unsurlar olduğu inancındadır, bu bakımdan T.İ.P. Türk işçi sınıfının toplumsal örgütler içinde başlıca zinde kuvvet olduğunu bilerek sendikacılığın gelişmesine yardımda kararlıdır.

L- Adalet: (T.İ.P. programı: 1961)

(Adaletin yürütülmesinde halkla işbirliği, mahkemelerin her derecede halka açık olması, adalete varılmasında ekonomik engellerin kalkmasını, sanığın son yargıya kadar suçlu sayılmamasını, ölüm cezası verilmemesini sağlamayı ve bu hususta kanunlarımızda gerekli değişikliğin yapılmasını görev biliriz.

Ceza evleri ıslah edilmeli ve çalışmaya dayanan bir infaz sistemi kurulmalıdır. Suçlu çocukların ayrı bir yonden ıslahına gidilmelidir.

Yargıların tayin, terfi ve cezalandırılmalarını yasama ve yürütme organlarının herhangi bir etki ve müdahalesi olmaksızın kendileri tarafından seçimle iş başına getirecekleri yargıçlar kurulunca yapılmasını zaruuri bulmaktayız. İster adli, ister idari, ister askeri ya da mali olsun, yargı işinin yargıç niteliğini haiz kimseler tarafından götürülmesi gereklidir. Yargıçların bilim seviyelerinin gördükleri göreve uygunluğunu sağlamak için özel seyahat ve araştırma imkanlarından yararlanmaları ve batının ana kitaplarının ve hukukunu iktibas ettiğimiz memleketlerin yüksek mahkemeleri kararlarının Türkçeye çevrilmelerini yararlı bulmaktayız.

Tarafların tatmin edilmesi ve bilimsel araştırmaları mümkün kılabilmek için bütün mahkeme kararları gerekçeli olmalıdır. Yargıtay, uyuşmazlık mahkemesi, Anayasa mahkemesi ve Danıştay kararlarıyla temyiz komisyonunu kararlarının resmi bir karar dergisinde yayınlanması gerekir. Hukuk usulü mahkemeleri kanunu adaletin hızla dağıtılması esasına göre yeniden düzenlenmelidir. İcra, hakkın alınmasını çabuk ve kolay sağlayacak biçimde yeniden düzenlenmeli ve suiniyet sahibinin oyuncu olmaktan kurtarılmalıdır.

Suç ve suçluluğu önleyecek sosyal tedbirler eksiksiz olarak alınmalı, klasik demokrasilerin ceza kanunlarında mevcut olmayıp faşist sistemlerden iktibas edilmiş biçimsel suçlar ceza kanunundan çıkartılmalıdır.

(Not: Hizmetler ve Devlet ve Hükümet bahislerine bakılması)

M- Dış politika: Dış politika hakkında tüzükteki temel ilkelere genişletilerek alınacaktır, özellikle uluslararası durumda ve Doğu-Batı münasebetlerinde son zamanlarda beliren iyimserlikten esinlenmek suretiyle Türkiye'nin yüksek menfaatlarının tam bir bağımsızlıkla savunulması yolu tutulacaktır. T.İ.P. barışın kurulması ve korunmasından yanadır. Bu sadece emekten yana ve insancı oluşundan dolayı olmayıp aynı zamanda geri kalmış bir ülke olarak Türkiye'nin ekonomik ve sosyal kalkınmasının ancak sürekli bir barış düzeni içinde gerçekleştirilebileceğini T.İ.P.'nin yakından bilmesinin bir sonucudur. T.İ.P. kontrollü tam bir silahsızlanmaya gidilmesi yolunda atılacak her adımı destekler ve Doğu ile Batı arasında karşılıklı güvenlik münasebetlerinin kurulabilmesi için Türkiye'nin aktif bir politika yürütmesi ve bu güvenliğin kurulmasıyla ilişkin olarak bütün askeri blokların tasfiye edilmesinin Türkiye'nin ve bütün insanlığın en yüksek menfaatlarına hizmet eden bir politika olduğu inancındadır.

Türkiye kurtuluş savaşını kazanmış olan ilk ülke olarak, kurtuluş savaşı yapan halkların bu haklı ve insanlığa hizmet eden dâvâlarını politikasıyla destekler, uluslararası kurum ve kurullarda olduğu kadar, başka milletlerin içişlerine karışmamak kaydıyla bu gibi kurtuluş hareketlerine her türlü müzaharette bulunmaktan geri kalmaz. T.İ.P. az gelişmiş ülkelerle ekonomik sosyal ve kültürel münasebetler kurmak ve geliştirmenin Türkiye'nin ve az gelişmiş milletlerin ve memleketlerin menfaatlerine olduğu kanısındadır. T.İ.P. dış politikası dünya ticaretinin uluslar arasında ayırım gözetilmeksizin eşit şartlar içinde özgürlükle yürütülmesini amaç bilir.

T.İ.P. millî savunma meselelerini yukardaki ilkelerin ışığı altında, yani Türkiye'nin toprak bütünlüğünün ve millî bağımsızlığının güvenlik altına alınmış olacağı, gerçekleşmiş bir dünya barış düzeni içinde değerlendirir, ve Türkiye'nin hızlı ekonomik ve sosyal kalkınma dâvâsının ancak bu şartlara paralel olarak gerçekleşebileceğine inanır.

Dış işleri bakanlığının kadrosunun T.İ.P. dış politikasına göre reorganizasyonu üzerinde durulacaktır.

N- Devlet Hükümet ve İdare:

Ulusal kurtuluş savaşımızın halkçı, devrimci, "taasupla istiklâlcı", dolayısıyla enperializme ve kapitalizme kesinlikle karşıt insalcıl karakteri, devlet hükümet ve idare anlayışının özünü teşkil eder. T.İ.P.nin Devlet Hükümet ve idare anlayışı, aynı zamanda çağdaş uygarlığa ulaşma yolundaki ikiyüz yıllık uğraşların, çabaların bir sentezi anlamındadır.

Gerçekten de Devlet, Hükümet ve İdare anlayışımız halkçı, emekten yana devletçi, enperializme, kapitalizme karşıt istiklâlcı ve insancıl barışçı yönleri ile, kurtuluş savaşı Türkiye-sine bağlanmakta; fakat insan hak ve hürriyetlerine, sosyal ve ekonomik hak ve hürriyetlere dayanan çok partili demokrasi rejimini benimseyen yönü ile de insanlığın ortak değerlerine bağlanmaktadır.

Türkiye Devleti, halkçı devrimci, emekten yana devletçi, "taasupla istiklâlcı" yürütümüne emekçi halkın doğrudan doğruya katıldığı ve insan hak ve hürriyetleri ilkesine dayanan, lâik ve sosyal bir cumhuriyettir. Türkiye devleti ve ulusu ile bölünmez bir bütündür. Devletimize yuttaslık bağı ile bağlı olan herkes Türktür, ulusal egemenlik kayıtsız şartsız Türk ulusundur.

I- Egemenliği Türk ulusu adına T.B.M.M. ve Anayasaya göre yetkili öteki organlar kullanır. Birtek meclisten kurulan T.B.M.M. ni gizli oy, tek dereceli ve nisbi temsil usulüne göre yapılan seçimle halk seçer. Seçim sistemi emekçi halkın haklarını, hürriyetlerini ve menfaatlarını savunmasına ve büyük mecliste hakca temsil edilmesine engel olacak bir biçime sokulamaz. B.M.M.nin kuruluşu toplumda varolan sınıfların genel nüfusa oranlarını sedakate yansıtacaktır. Her halde Büyük Meclisin en az yarısı işçi, köylü, küçük esnaf, zanaatkâr gibi kol işçilerinden kurulu olacaktır.

Yasama yetkisi T.B.M.M.nindir. Bu yetki, bir veya birkaç kişiye ya da Bakanlar kuruluna veya İdareye devrolunamaz.

Bakanlar kurulu, işçi veya memur sendikaları konfederasyonu esnaf dernekleri konfederasyonu, üniversitelâr, Barolar birliği, serbest meslek teşekkülleri birlikleri ve mahalli meclisler görev ve yetkileri ile yetkili kanun teklifinde bulunabilirler. Bu tasarıların kabul veya reddi B.M.M.nin münhasır yetkileri cümlesindedir.

Yurttaş kanunla yükletilmemiş bir yükün nizamname, kararname veya yönetmelikle asla yükletilemez.

Milletler arası anlaşmalar ve anlaşmalara ek her türlü milletler arası belgeler T.B.M.M.nin onayından geçmeden yürürlüğe giremez, hüküm ifade etmez.

Savaş ve barış ilanına yalnız T.B.M.M. yetkilidir. Türk silahlı kuvvetlerin yabancı ülkelere gönderilmesi veya yabancı si-

lahlı kuvvetlerin Türkiyede bulunmasını T.B.M.M.ince izin verildiği takdirde bu karar halk oyunca onaylanmadıkca hüküm ifade etmez, uygulanamaz.

Yabancılara ekonomik, politik, malî ve kültürel alanlarda imtiyaz tanıyan anlaşmalar yapılamaz. Türkiyeyi bütcesinin %10 oranında borç altına sokan anlaşmaların, Türkiye topraklarından bir parçanın yabancılara intifaina bırakılması sonucunu doğuran anlaşmaların ve yabancılara işletmeçilik hakkı tanıyan anlaşmaların halk oyuna sunulması zorunludur.

2- Kanunlar ve Milletlerarası anlaşmalar Anayasaya aykırı olamaz. Anayasa B.M.M.ni, hükûmeti, bakanları, idare organlarını, mahkemeleri ve kişileri doğrudan doğruya bağlar.

Kanunların ve Milletlerarası anlaşmaların Anayasaya uygunluğunu Anayasa mahkemesi belirler.

Anayasa mahkemesinde iptal davası açmağa, menfaati bulunan tüzel ve gerçek kişiler yetkilidir.

3- Yürütme görevini, Anayasa ve kanunlara uygun olarak Cumhurbaşkanı ve bakanlar kurulu yerine getirir.

Cumhurbaşkanını yedi yıllık bir süre için T.B.M.M. kendi üyeleri arasından seçer, Cumhurbaşkanı Devleti temsil eder. Yürütme organının başıdır. Görevi ile ilgili işlemlerinden dolayı sorumlu değildir, sorumluluk başbakan ve ilgili bakana düşer.

Cumhurbaşkanı B.M.M.ni feshetmek ve seçimleri yenilemek yetkisine sahiptir. Büyük Meclisle Bakanlar kurulu arasında sürekli bir anlaşmazlık başgösterir ve altı ayda üstüste kurulan üç hükûmete B.M.M. üst üste güvensizlik oyu verirse, Cumhurbaşkanı Meclis başkanının ve Başbakanın görüşlerini aldıktan sonra Meclisi dağıtabilir. Bu takdirde 45 gün içinde yeni seçimler yapılır.

İl meclislerinin 2/3 tarafından yeni seçimlere gidilmesi isteği belirtilirse, Cumhurbaşkanı meclisin feshini halk oyuna sunar. Referandum sonuçları fesih lehinde ise meclis dağıtılır ve 45 gün içinde yeni seçimler yapılır.

Başbakan B.M.M. üyeleri arasından Cumhurbaşkanı tarafından seçilir. Bakanlar T.B.M.M. üyeleri veya millet vekili seçilmek için aranan ~~yetkiler~~ yeteneklere sahip olanlar arasından, başbakanca seçilir ve Cumhurbaşkanına atanır.

Bakanlar kurulu T.B.M.M.nden güven oyu isterler. Başbakan, bakanlar ve hükûmet Büyük Meclise karşı sorumludur. Meclis bakanları ve hükûmeti soru, gensoru, meclis soruşturması ve araştırması gibi yollardan denetler. B. M.M.den güven oyu almayan hükûmet düşer.

4- Yargı yetkisi Türk ulusu adına bağımsız mahkemelerce kullanılır. Yargı birliği esastır. Mahkemeler ödev ve yetki bakımından ayrılırlar. İdari ve askeri mahkemelerin ödev ve yetki

bakımlarından ayrılırlar. İdarî ve askerî mahkemelerin ödev ve yetki sınırları idare ve askerlik işlerinin özelliklerine göre ve her halde adli yargının genel karakterine zarar vermiyecek biçimde kesinlikle çizilir. Esas olan adli mahkemelerdir. Yargı birliği ilkesi, askerî, idarî ve adlî mahkemelerin sivil yargıtaya bağlanmaları ile gerçekleştirilir.

Hakimlerin görevlerinde bağımsızdırlar. Anayasaya, kanuna, hukuka ve vicdanlarına göre hüküm verirler. Hakimler azil olunamaz; altmışbeş yaşını bitirmedikçe veya görevini yapamıyacak sürekli bir hastalığı veya malûliyeti bulunmadıkça emekliye sevkedilemezler.

Hakim olmak veya hakimlik yetkisini kullanabilmek için hukuk fakültesinden diplomalı olmak ve gerekli staj süresini bitirmiş olmak, her halde ~~xxxxxxxxxxxx~~ hakimlerde aranan bütün yeteneklere sahip olmaları şarttır.

Hakimliğe atanmak gibi, terfi gibi hakimlerin özlük işleri ile ilgili bütün kararlar bağımsız yüksek hakimler kurulunca alınır ve uygulanır.

Duruşmalar açıktır. Ancak genel ahlakın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hallerde duruşmaların tamamen veya bir kısmının gizliliğine mahkemece karar verilebilir.

Adi suç sanıkları dışında hiçkimse hakkındaki mahkûmiyet hükmü kesinleşmeden tutuklanamaz. Mahkemelerce verilen bütün kararlar gerekçeli olmak zorundadır.

5- Genel Plan Meclisi: Toplumun ~~bağımsız~~ bağımsızlık içinde hızlı ve ahenkli gelişmesi Genel Kalkınma planı ile sağlanır. Ekonomik, sosyal ve kültürel alanları kapsıyan Genel Kalkınma planı, Genel Plan Meclisi tarafından hazırlanır. Genel Plan Meclisi, genel oyla seçilen 100 uzmandan kuruludur. Uzmanlık şartları kanunla belirlenir. G.P.M. üyelerinin en az yarısı İşçi sendikalarının, Esnaf derneklerinin, köy ve işyeri komitelerinin temsilcilerinden kurulur.

Genel planın hazırlanmasında, emekçi halk yığınları aktif rol oynar. Genel Plan taslağı sendikalarda, esnaf derneklerinde, köy, işyeri ve semt komitelerinde, öğretmen derneklerinde ve gençlik kurullarında, üniversitelerde ve serbest meslek kurullarında tartışılır. Plan taslağı ayrıca T.B.M.M. ve Genel Kurmay Başkanlıklarına sunulur.

Genel Plan Meclisi yukarıda adı geçen kurum ve kurullardan gelen teklifleri de inceleyerek kalkınma planı tasarısına kesin şeklini verir.

Kalkınma planı tasarısı T.B.M.M.nin onayından geçerek kanunlaşır. Planın T.B.M.M.nce onaylanmaması halinde, her iki meclisi yarı yarıya temsil eden 20 kişilik bir karma komisyon ihti-

lafîli noktaları halleder. Aksi halde Genel Plan Meclisinin tasarısı ile T.B.M.M.nin tadil teklifleri halk oyuna sunulur. Tasarı referandumun sonuçlarına uygun olarak kanunkaştırılır.

6- Halk kurulları: Köy, işyeri ve semt komiteleri, işçi ve memur sendikaları, birlikleri ve konfederasyonları, esnaf dernekleri birlikleri ve konfederasyonları, öğretmen ve öğrenci dernekleri, birlikleri ve konfederasyonları, ve her türlü meslek kurulları ulusal, demokratik hayatın aktif ve vazgeçilmez unsurlarıdır.

Devlet, hükümet ve idare işlerine ve Genel planın hazırlanması ve uygulanmasına derece derece doğrudan doğruya katılırlar. Her birinin görev ve yetkileri özel kanunlarla belirlenir.

7- İdare: Kamu hizmetleri görmekle yükümlü olan İdare, merkezden ve yerinde yönetim esaslarına göre işler. Kuruluş ve görevleriyle bir bütün olan İdare tüzel kişiliğe sahiptir. Görev ve yetkileri kanun ve tüzüklerle belirli ve sınırlıdır.

İdarenin bütün eylem ve işlemleri yargı organlarının denetimine bağlıdır.

a- Merkezi İdare: İl, ilçe ve bucaklarda yönetim Merkezden atanmış ve merkeze karşı sorumlu memurlar eliyle yürütülür. İl'lerin yönetimi, yetki genişliği esasına dayanır, bununla beraber halk tarafından seçilmiş mahallî organlar, merkezce atanmış bütün memurları denetlemek yetkisine sahiptir.

b- Mahallî İdareler: Mahallî idareler, halk oyu ile seçilmiş ve tüzel kişiliği olan köy, nahiye, ilçe, belediye ve il Meclislerinden kuruludur. Bunların görev ve yetkileri kanunla belirlenir. Mahallî Meclisler, halkın Mahallî ihtiyaçlarını karşılamak ve mahallî karakterdeki kanun hizmetlerinin yürütümü için gerekli kararlar almakla ödevlidirler. Mahallî meclislerce alınan kararları muhtarlar, Belediye başkanları, nahiye müdürleri, kaymakamlar ve Valiler yürütür.

Köy işyeri ve semt komiteleri Mahallî idarelerin temel unsurlarıdır. Özellikle ekonomik mahiyetteki kararların alınmasında mahallî meclislerce işbirliği yaparlar. Adı geçen komitelerle mahallî meclislerarasındaki işbirliğinin esasları kanunla belirlenir.

8- Köy, işyeri ve semt komiteleri: Her köyde ve enaz 10 işçi çalıştıran işyerlerinde ve her mahallede veya semtte, seçimle komiteler kutulur. Bu komiteler köyün, işyerinin veya mahallenin, başta ekonomik işleri olmak üzere, o birimin kültürel ve sosyal işleriyle uğraşırlar. Mahallî ve merkezî idare organlarından isteklerde bulunmağa yetkilidirler. Komitelerin kaçar kişiden kurulacağı bunların ödev ve yetkilerinin sınırları kanunla belirlenir. Komiteler arası işbirliği ve koordinasyon mahalli idarelerce sağlanır. Amaç emekçi halkın toplum hayatına en aktif biçimde karışmasını sağlamaktır.